

letnik C - leto 1998

7-8

SLOVENSKI ČEBELAR

100 LET OD USTANOVITVE SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA KRANJSKO, ŠTAJERSKO, KOROSKO IN PRIMORSKO TER IZHAJANJE GLASILA "SLOVENSKI ČEBELAR"

125 LET OD USTANOVITVE KRANJSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA IN IZHAJANJA "SLOVENSKE ČEBELE"

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 7 - 8
1. Julij 1998
letnik C

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Matej Blejec: Kako pridelati več medu	193	Matej Blejec: Increased production of honey using backer in beekeeping with standard AŽ hive	193
ČEBELARJEVA OPRAVILA		BEEKEEPERS OCCUPATIONS	
Janez Mihelič: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	196	Janez Mihelič: The Apiarist Occupation in July and August	196
Matjaž Vehovec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v juliju in avgustu	197	Matjaž Vehovec: The Beekeepers occupations in LR hives in July and August	197
Mira Jenko Rogelj: Veterinarski nasveti za julij in avgust -Kako bomo zmanjševali število varoj?	198	Mira Jenko Rogelj: Veterinary advises - How can we reduced number of varoa in the hives?	198
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
Gerard Donze, Peter Fluri, Anton Imdorf (prevedel in priredil Jože Rihar): Razmnoževanje varoj v pokritih celicah čebeljih družin	199	Gerard Donze, Peter Fluri, Anton Imdorf: Reproduction of varoa in the brood cells	199
***		***	
Janez Poklukar: Vzreja matic v registriranih vzrejevališčih v letu 1998., Marko Petrič, Stojan Košmrlj in Jože Piškur: Vpliv zaščite lesa v panjih na kakovost medu	202	Janez Poklukar: Queens breeding in the registering queens breeding stations in the year 1998	202
Janez Mihelič: Problemsko konferenco o čebelarstvu je organiziralo ČD Semič	203	Marko Petrič: Influence protectors of wood in the bee hives on the quality of honey	203
Janez Mihelič: Beekeepers society Semič	205	Janez Mihelič: Beekeepers society Semič organised a conference	205
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE SOCIETY LIFE	
Jože Grabrijan: 80 let čebelarске organizacije Kočevje	208	Jože Grabrijan: 80-years of beekeeping society Kočevje	208
Martina Kofol: Cjril Kenda 90-letnik., Viktor Kladnik: Čebelarji marljivi kot čebele	209	Martina Kofol: 90-years - Cjril Kenda Viktor Kladnik: Beekeepers working like a bees	209
Lojze Ličen: Moji spomini ob 100-letnici Slovenskega čebelarja	209	Lojze Ličen: My memories on the 100-years of Slovenian beekeeper ...	210
Zlatko Sever: Tudi Radenski čebelarji imajo svoj prapor	210	Zlatko Sever: A beekeepers from Rdenci has a new flag	211
Andrej Hudoklin: ČD Dolenjske Toplice je ob 90-letnici izdalo zbornik	211	Andrej Hudoklin: Beekeepers society Dolenske Toplice celebrate 90-years of work	213
Venče Tinta: Čebelarski spomini članov ČD Tolmin	213	Venče Tinta: Beekeeping Memories of the members of the beekeeping society Tolmin	214
Franc Godec: Čebelarji iz Slovenske Bistrice na izletu	214	Franc Godec: Beekeepers from Slovenska Bistrica on the trip	216
Vladimir Jenček: Ustanovljeno je bilo novo čebelarsko društvo Pivka	216	Vladimir Jenček: New Society Pivka	217
Janez Gregori: Naše čebelje paše 7	217	Janez Gregori: Our bee pastures 7	224
Janez Gregori: Naše čebelje paše 7	224		
V SPOMIN		IN MEMORIAM	
OBVESTILA		SMALL ADVERTISEMENTS	
MALI OGLASI		NEWS	

Slika na naslovni strani: Letos je letina boljša kot lani, dobro je medil javor, nekaj pa sta dali tudi akacija in smreka. Posnetek je s čebelnjaka g. Marjana Debelaka na Bledu. Pri odvzemu satja vedno uporablja satne klešče, ki olajšajo delo. Foto: J. Mihelič

Čebelar Drago Mrdjenovič iz Domžal in njegova žena opazujeta, kako čebele množično obletavajo cvetočo grmo, ki sta jih sama vzgojila in tako izboljšala čeboljo pašo. Foto: J. Mihelič

KAKO PRIDELATI VEČ MEDU

MATEJ BLEJEC - Mengeš

Vsak čebelar mora že avgusta in septembra razmišljati, koliko medu bo s svojimi čebelami pridelal prihodnje leto. V teh dveh mesecih mora čebelje družine pripraviti za prezimitev in spomladanski razvoj. Kolikšen bo donos medu, namreč ni odvisno samo od čebel, temveč tudi od čebelarja, saj mora celo leto skrbeti za svoje čebele, da bo imel zdrave in močne družine. Stari pregovor pravi: "Čebele povrnejo čebelarju trikratno za trud, ki ga je vložil v njihovo zdravje in razvoj."

Zavedati se moramo, da k večjemu pridelku medu pripomore tudi čebelarjevo izobraževanje in uvajanje novih tehnologij čebelarjenja.

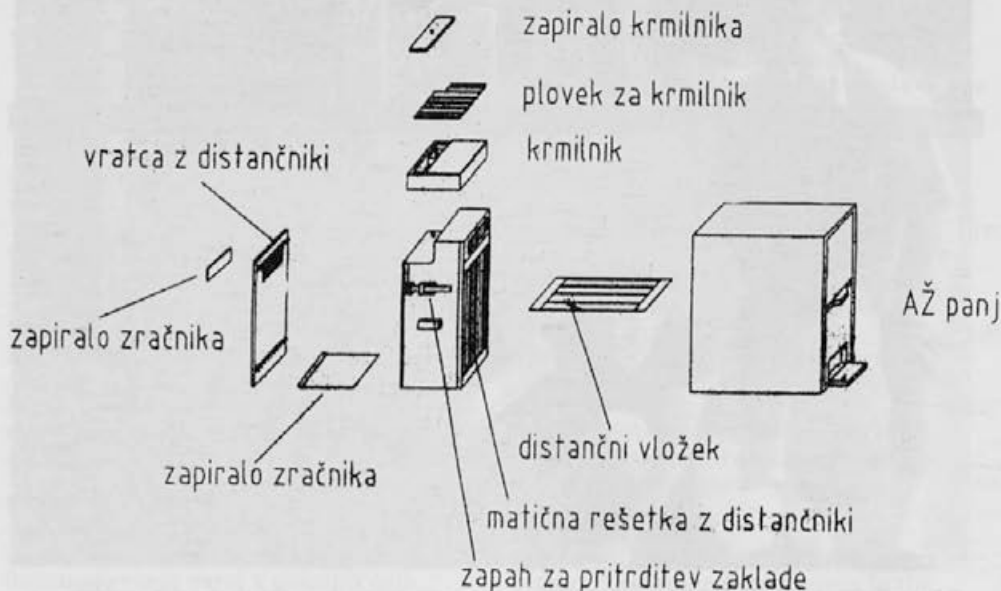
Znano je, da slovenski čebelarji ne znajo čebelariti drugače kot v AŽ panjih, saj le redki čebelarijo v drugih panjih.

Pri čebelarjenju z AŽ panji sem tako sam kot tudi skupaj s prijatelji ugotovil, da je največji problem čebelarjenja v tem panju njegova premajhna prostornina. To smo opazili pri večjih dnevniških donosih medu.

Strojnim ometalec čebel. Foto: J. Mihelič

Skica 1: Zaklada s pripadajočimi deli

Zgodilo se je, da je bil pri dnevnem donosu do 5 kg panj že v nekaj dneh poln. Čebele so prinašale le za vzorec medičine, čeprav je še vedno medilo. Panj je bil poln v medišču in plodišču, povedano "po čebelarsko", nastala je blokada, tako da matica ni imela kam zalegati.

S prijatelji smo začeli razmišljati, kako bi povečali prostornino AŽ panja. Pregledali in preučili smo strokovno literaturo in obiskali izdelovalce zaklad. Odločili smo se izdelati svojo zaklado, takšno, ki bo uporabna tudi za prevoz čebeljih družin.

Zaklada je izdelana tako, da je krmilnik v zgornjem delu zaklade, saj imamo tako v prevoznem čebelnjaku večji delovni prostor. Za zračenje je poskrbljeno na vratih in v spodnjem delu zaklade. Zaklado z zapahi pritrdimo v AŽ panj z leve in desne, tako da je med prevozom stabilna.

Ko sem začel čebelariti z zakladami, sem se zavedal, da se učim novega načina čebelarjenja, in bil sem prepričan, da bom v prihodnje pridelal več medu.

Čebelarim brez matične rešetke, vendar vse leto uporabljam distančni vložek, razen pri vloženi zakladi. Tako ima matica za zaleganje na razpolago obe etaži, prav tako pa tudi čebele za donos medičine in cvetnega prahu.

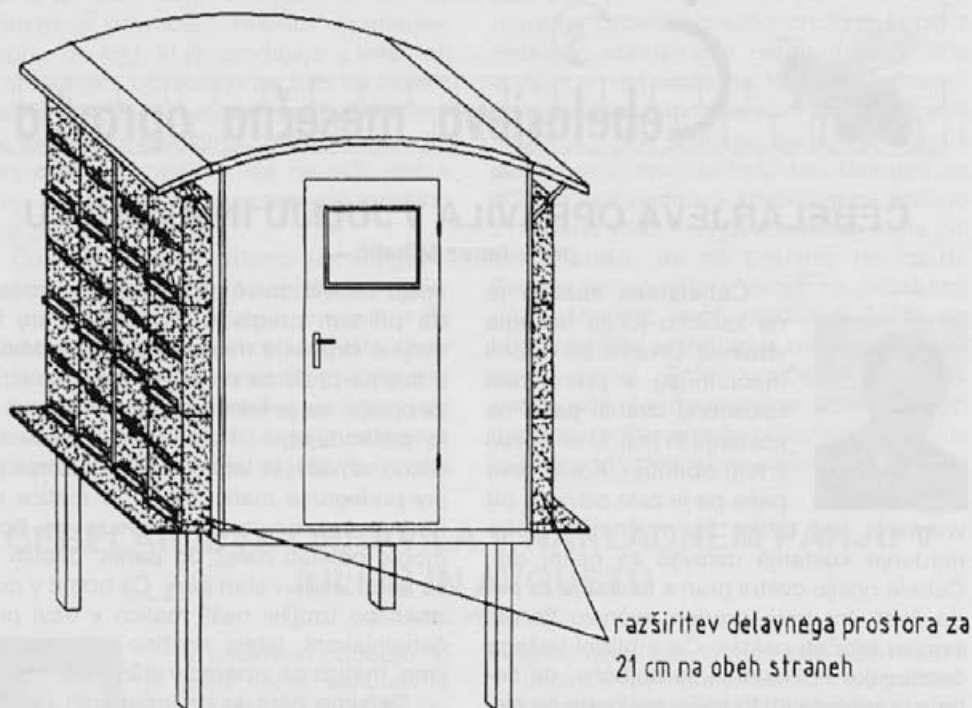
Skrbim za razvoj močnih čebeljih družin, tako da napolnijo obe etaži. Teden dni pred pašo dam gnezdo v zaklado, vstavim zaklado v panj in jo pritrdim z zapahoma.

Gnezdo imam v zakladi do gozdne paše, pred gozdno pašo pa dam gnezdo v panj tako, da ima matica dovolj prostora za zaleganje, prav tako pa tudi čebele za donos medu v obe etaži panja in v zaklado. Avgusta odzvam zaklado in naprej čebelarim brez matične rešetke.

Opomba: Delo z zakladami je v Slovenskem čebelarju že večkrat opisal g. Marjan Debelak, prav tako pa je njegov prispevek o tem izšel tudi v Zborniku referatov za leto 1996.

Z uporabo zaklad sem moral predelati svoj prevozni čebeljak, saj je bil delovni prostor v starem. Predelal sem ga tako, da je na vsaki strani zabojnika vgrajena kasetna na krogličnih ležajih – vozičkih. Kaseto s 24 AŽ panji potisnem za 21 cm na obe strani in na ta način dobim normalen delovni prostor. Če je zabojnik nameščen na pasišču, kaseti z vijaki pritrdim na ogrodje zabojnika. Pred prevozom potisnem kaseti za 21 cm nazaj in ju pritrdim z vijaki -- tako je zabojnik pripravljen za prevoz.

Omeniti moram še eno izboljšavo v mo-

Skica 2: Zabojnik na pasišču

jem čebelarstvu. To je strojno ometanje čebel oz. satovja pri točenju medu. S strojnim ometalcem delo poteka hitreje, čebele ne letajo po delovnem prostoru, predvsem pa je precej manj kot pri klasičnem ometanju obremenjena moja hrbtenica

Rezultati novega načina čebelarjenja z zakladami:

1. Zaradi povečanja prostornine za devet satov sem povečal svoje čebelarstvo.
2. S tem sem pridobil od 80.000 do 100.000 čebel na panju, in to predvsem čebel delavk.

S takimi čebeljimi družinami bolje izra-

(Referat s posvetovanja v Celju 1998)

bim pašo. Donos medu je za 50 do 100 odstotkov večji v primerjavi s klasičnim načinom čebelarjenja v AŽ panju.

Primer: Na akacijevi paši v Prekmurju je bil leta 1996 donos v klasičnem AŽ panju 4,5, v panju z zaklado pa 9,4 kilograma na dan.

S tem načinom čebelarjenja imam manj dela pri pregledih čebel, poleg tega pa mi čebele ne povzročajo težav z rojenjem.

Iz mojega opisa o izboljšavi čebelarjenja je razvidno, da bolje izrabim naravne paše in s tem z manj truda pridobim več medu.

DRŽAVA REGRESIRA ANALIZO MEDU

Vse čebelarje, ki želijo analitično preveriti kakovost in sestavo pridelanega medu, vabimo, naj na ČZS, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana prinesejo pol kilograma vzorčnega medu za analizo. Tisti, ki želijo svoj med zavarovati z zaščitno znamko, pa naj prinesejo dva enaka vzorca (eden ostane v arhivu).

Analiza stane le 2.210 tolarjev, razlika do polne cene analize (85 odstotkov) pa bo plačana iz državnega proračuna do porabe za to določenega denarja. Vse čebelarje zato vabimo, naj ponujeno priložnost izrabijo v celoti. Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 061- 210 992.

ČZS

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU IN AVGUSTU

prof. Janez Mihelič

Čebelarstva sezona je na začetku junija dosegla vrhunec. Družine so v polni moči in so v polni meri sposobne izrabiti pašo na kostonju in hoji, ki se pojavi v tem obdobju. Kostonjeva paša pa je zelo odvisna od vremena, saj lahko že močnejše plohe medenje kostonja ustavijo za nekaj dni. Čebele nosijo cvetni prah s kostonja že pet do šest dni prej, preden začnejo ženski cvetovi izločati nektar. Če v bližini vašega čebelnjaka ni kostonja, je najbolje, da čebele prepeljete na to pašo, saj bodo na njej poleg kakovostnega medu nabrale tudi velike zaloge cvetnega prahu, ki bo avgusta in septembra izjemno pomemben za vzrejo zimske generacije čebel. Če tega ne boste storili, boste morali družinam dodati beljakovine oziroma nadomestke cvetnega prahu.

V tem obdobju tudi preneha rojilno razpoloženje čebeljih družin, zato jih moramo znova temeljito pregledati in urediti, saj so družine v čebelnjaku lahko zelo neizenačene, še zlasti, če je bilo rojilno razpoloženje tako pogosto kot letos. Ocenimo predvsem moč družine, kakovost matice, obliko gnezda in površino zalege, zalogo medu ali pomanjkanje hrane. Več kot dve leti stare in obnemogle matice, ki nimajo dovolj strnjene zalege, v tem obdobju ne bodo sposobne zaleči dovolj zimskih čebel, zato jih moramo čim prej zamenjati z mladimi maticami iz lastne vzreje ali pa jih kupimo v katerem od priznanih vzrejališč matic, teh pa je pri nas vsako leto več. V tem obdobju pridobitnim družinam ne dodajajte matičnikov ali neoplojenih matic, ker bo družina preveč oslabela. Predvsem začetnikom in čebelarjem, ki

imajo čebele daleč od doma, priporočam, da pri tem pregledu za nekaj manj kot tretjino skrajšajo maticam obe krili. Matico z dvema prstoma primemo z gornje strani za oprsje, saj je tako najmanj možnosti, da jo poškodujemo. Tako bomo matice dodatno označili in lahko bomo nadzirali pojav preleganja matic. Če bi te matice prihodnjo sezono izrojile, seveda ne bodo mogle odleteti daleč od panja, čebele pa se bodo vrnile v stari panj. Če bomo v dveh dneh po izrojitvi našli matico v travi pred čebelnjakom, lahko družino umetno izrojimo, matico pa vrnemo v stari panj.

Delajmo hitro in pri pregledih bodimo pozorni, da ne izzovemo ropanja, saj se to v brezpašni dobi hitro pojavi. Predvsem moramo takoj ugotoviti, ali je katera družina brezmatična, kajti teh se roparice najhitreje lotijo. Takšni družini prek sladkornega testa takoj dodamo matico v dodatni matičnici ali pa družino združimo s sosednjo. Obstaja več metod za preprečevanje ropanja in vse so bile že velikokrat opisane, npr. stekla pred žreli panjev, žrela v obliki tunela, krpe, namočene v nafto ali prepojene z benzaldehidom. Omenim naj dve novejši metodi. Prva je z vodno zaveso in z repelenti oziroma odvratalci insektov. Za pripravo vodne megle potrebujemo plastično cev za zalivanje, ki mora biti dovolj dolga, da jo lahko potegnemo pred čebelnjak, in razpršilno pištolo, s katero lahko ustvarimo drobne vodne kapljice. Curek vodne megle usmerimo pred čebelnjak in škropimo po deset minut s presledki po pet minut toliko časa, dokler se roparice ne umaknejo. Lahko škropimo samo tisti del čebelnjaka, ki so ga napadle roparice. Vodne megle ne pršimo v panje, ampak neposredno pred panje. Roparice se pred vodo umaknejo in ropanje ponavadi

preneha. Za večja čebelarstva pa so primernejši odvrtačali insektov (komarjev, klopotov, os itd.), ki jih prodajajo v lekarnah in drogerijah, učinkujejo pa tudi na čebele (helpic itd.). S tem sredstvom poškrpimo kos krpe in ga položimo ob žrelo na brado. Vonj odvrtača roparice, da ne silijo več v panj. Deluje nekaj ur, potem pa moramo krpe znova poškrpiti.

Če v tem obdobju izdatno zamedo gozd, je eno izmed najpomembnejših čebelarjevih opravil skrb, da čebele z medom ne blokirajo gnezda in matice. Avgusta namreč čebele raje nosijo med ob gnezdo, ker že čutijo prihajajočo zimo in gnezdo urejajo za zimske razmere. Poleg tega jim moramo dodajati tudi beljakovine, saj teh na gozdni

paši zelo primanjkuje. Če pa medenja ni, moramo čebele obvezno dražilno krmiti z redkejšo raztopino v razmerju dva dela vode in en del sladkorja. Krmiti jih začnemo takoj po zadnjem točenju. Prva dva dneva nalijemo polne pitalnike, nadaljujemo pa s pol litra vsak drugi ali tretji dan. Nekateri jim dodajo tudi sladkor v kristalu in ga polijejo z medeno vodo. Površina posode mora biti čim manjša, da se prehitro ne izsuši. Seveda konec julija v panjih ne pozabimo uničiti čim več varoj, predvsem če že od pomladi niste zatirali tega nevarnega zaje-davca čebel. Poleg običajnih sredstev preizkusite še mravljinčno kislino in pri uporabi upoštevajte že objavljena navodila inštitutov in veterinarjev svetovalcev.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V JULIJU IN AVGUSTU

MATJAŽ VEHOVEC

njujejo.

Dvوماتični sistem z veliko čebelami in zalege nam omogoča, da bomo do jeseni pripravili zelo močne družine, ki bodo ugodno prezimile in prihodnje leto upravičile svoj obstoj. Podobno velja za družine, ki smo jih zaradi rojilnega razporeditve delili ali umetno izrojili in s tem pomladili. Tudi v teh panjih zdaj zalegata dve matici – ena v plodišču na podnici, druga pa na vrhu panja, z ločilno desko ločena od osnovne družine. V tretjo skupino sodijo tiste družine, v katerih smo junija oblikovali narejenca v vrhnji nakladi in mu dodali mlado matico ali izbran matičnik. Mlade matice zdaj že zalegajo, mi pa jim širimo prostor in jih s tem postopno spreminjamo v pridobitne družine. Avgust jih bomo združili v eno močno družino, čebelam pa prepustili izbiro matice. Izkušnje kažejo, da si v večini primerov izberejo mlajšo, pogosto pa se zgodi, da še nekaj časa zalegata obe. Pogoj za to je stalen dotok hrane. v panj, na kar sem doslej že večkrat opozarjal. Ker v poletni vročini viri medenja

v naravi usahnejo, jih moramo nadomestiti s stalnim krmiljenjem – bodisi s pogačami, navlaženim kristalnim sladkorjem ali s sladkorno raztopino. Sam dajem julija prednost pogačam, predvsem zaradi lažjega dodajanja tudi osnovni spodnji družini. V prvi polovici avgusta, ko dokončno oblikujem družine v eno celoto, pa vsaki družini dodam kapilarni pitalnik (vedro) s 14 kilogrami gostega sirupa. Glede na moč družine odprem več ali manj luknjic in s tem poskrbim, da imajo čebele do septembra stalen dotok hrane. Če boste tako ravnali tudi vi, vam zagotavljam, da boste zazimili res močne družine, spomladi pa z njimi ne boste imeli težav. Ne dovolite, da vas julija preslepi množica čebel v panjih. Pomembna so samo količina zalege, dobra matica in res stalen dotok hrane, da se zaleganje ne bi zmanjševalo.

Še na nekaj stvari bi vas rad posebej opomnil:

Pri delu s čebelami v brezpašnem obdobju bodite previdni in hitri. Panje odpirajte samo zjutraj in proti večeru in ne dopustite nikakršne možnosti za ropanje.

Takoj po zadnji paši odstranite iz panjev matične rešetke in omogočite matici neovirano zaleganje.

Takoj po temeljitem točenju gozdnih medov ali kostanjevca, ki ne sodijo v plodišče, dodajte vsaki družini v hitrih odmerkih večjo količino sladkornega

sirupa.

Iztočene naklade s sati, primernimi za prezimovanje vstavite tik nad gnezdo, sate z medenimi venci in ostanki pokrite zalege pa vstavite v vrhno naklado, da jih boste po izleženju iztočili.

Iz plodišč panjev odstranite nedograjeno mlado satje ter pretemne ali

poškodovane sate.

Zaprte čelno luknjo v tretji nakladi in omogočite zračenje pod pokrovom panja.

Ker na površino zalege posredno vpliva tudi voda, v teh poletnih mesecih poskrbite tudi za napajalnik.

VETERINARSKI NASVETI ZA JUNIJ KAKO BOMO ZMANJŠEVALI ŠTEVILO VAROJ

mag. Mira Jenko-Rogelj – Veterinarski zavod Slovenije

Pri enakih pogojih čebelarjenja in zdravljenja družin je odpadlo število varoj lahko zelo različno. Zato je zelo pomembna kontrola čim večjega števila čebeljih družin, o tem pa se lahko prepriča tudi čebelar z majhnim številom družin. Za

ugotavljanje stopnje okužbe z varoo je pomembno tudi razmerje med pokrito zalego in odraslimi čebelami. Občasna kontrola stopnje okuženosti čebelje družine je pomembna zato, ker čebelarju pokaže, kdaj je najprimernejši čas za zdravljenje. Tega je treba začeti prej, preden postane populacija varoj nevarna za obstoj čebelje družine. Za ta namen mora čebelar z manj kot 30 čebeljimi družinami spremljati naravni odpad varoj vsaj v 50 ali več odstotkih družin, v večjih čebelarstvih pa vsaj pri 20 odstotkih družin.

V čebeljih družinah, v katerih **JULIJA NARAVNO ODMRE OD 10 DO 20 VAROJ NA DAN**, mora čebelar glede na zunanje okoliščine **TAKOJ ZDRAVITI SVOJE ČEBELE**. Če **JULIJA OPADE DO 10 VAROJ NA DAN**, je treba čebeljo družino **ZDRAVITI AVGUSTA PO TOČENJU MEDU**.

Za ukrepanje se bo odločil glede na to, ali je v naravi čebelja paša ter na podlagi svoje lastne osveščenosti in upoštevanja priporočil. Poznamo tri možnosti zdravljenja čebel. Izbira je odvisna od čebelarjevega prepričanja ter od vsakokratnih pašnih razmer in stanja čebelje družine.

I. Zmanjševanje števila varoj z uporabo ALTERNATIVNIH SREDSTEV.

Ti načini zatiranja varoe so priporočljivi med pašno sezono, torej med medenjem, saj se gotovo ne želimo odreči pridobivanju čebeljih pridelkov. Da se v pridelkih ne bi kopičili ostanki različnih sredstev, skušamo uporabljati snovi, ki so tudi v naravi ali celo v medu samem. V tem obdobju lahko posežemo po organskih kislinah in apilife VAR-u v

kombinaciji z nekaterimi APITEHNIČNIMI UKREPI: vstavljanjem lovilnega sata, omejevanjem matice pri zaleganju, narejanjem rojev z začasno ločitvijo pokrite zalege od družine z matico in z zamenjavo matice. Biotehnološke metode s pridom lahko uporabi le izkušen in vesten čebelar.

Zdravilo apilife-VAR je v obliki ploščic na podlagi naravnega timola (74,08 odstotka), evkaliptusovega olja (16 ods-totkov), naravnega kristalnega mentola (3,7 odstotka) in naravnega kristalnega kamfora (3,7 odstotka). Pri uporabi tega sredstva povprečna zunanja temperatura ne sme biti nižja od + 12 °C in ne višja od 25 °C. Ploščico položimo na sate vsaj nekaj centimetrov nad zadnjo zalego. Na dnu panjev moramo imeti nameščene lovilce varoj, kajti timol na večino varoj deluje paralično. Po osmih do desetih dneh vstavimo v panj drugo ploščico. Če čebelje družine na ta način zdravimo v drugi polovici avgusta, je družine pred zdravljenjem priporočljivo nahraniti. Opozarjamo na morebitne negativne posledice uporabe, zlasti če je temperatura dlje časa okoli 25 °C.

Mrvljično kislino uporabljamo v 60- in 85-odstotni koncentraciji v hlapilnikih, v katerih lahko nadziramo količino izhlapele kisline. Za ta namen je mogoče na tržišču dobiti že izdelane hlapilnike Medja, s katerimi lahko preverjamo količino izhlapele kisline. Če hlapilnike prirejate sami, morate za učinkovito delovanje omogočiti izhlapevanje od 7 do 10 g kisline na dan. 60-odstotno mrvljično kislino vstavljamo v panj zgoraj, 85-odstotno kislino pa obvezno vstavljamo spodaj. Optimalno izhlapevanje, to je od 8 do 12 ml na dan, je mogoče pri zunanji temperaturi od 15 do 20 °C. V poletnem obdobju je priporočljiva uporaba 60-odstotne kisline. Uporaba je priporočljiva avgusta zaradi zmernejših najvišjih dnevnih temperatur, saj je prav zaradi tega julija lahko hlapenje premočno in to povzroči preveliko vznemirjenost čebel. Paziti moramo tudi na dnevna nihanja med najvišjo in najnižjo temperaturo, saj bo le tako zagotovljeno optimalno delovanje. Uporaba te metode zahteva vso našo pozornost in vsakodnevno

kontrolo pri čebelnjaku.

15-odstotno mlečno kislino dobimo, če 75 delom vode dodamo 15 delov 90-odstotne mlečne kisline. Na vsako stran sata razpršimo od 5 do 8 ml te raztopine. Če je naravni odpad 14 dni po zdravljenju več kot 5 varoj na dan, je treba zdravljenje takoj ponoviti.

3-odstotno oksalno kislino uporabljamo na enak način kot mlečno. V 1 litru vode zmešamo 30 g dehidrirane oksalne kisline. Vsako stran sata poškopimo s 3 do 4 ml te raztopine. Pri škropljenju s katero izmed kislin si moramo dihalo, oči in kožo zavarovati z masko, očali in rokavicami.

2. Kljub temu da je zdaj že tretje leto, odkar se je pojavila odpornost varoe na fluvalinat, imamo več možnosti zdravljenja čebeljih družin proti temu zajedavcu. V obdobju dejavnega življenja čebel je dovoljeno uporabljati le **apilife VAR in hemovar**. Zaradi možnosti, da postane varoa hitro odporna tudi na amitraz, odsvetujemo uporabo hemovarja med sistematičnimi akcijami v obdobju intenzivnega zaleganja družin, dokler za to obdobje ne bo na voljo drugega enako učinkovitega sredstva.

Zavedati se moramo, da je uporaba katere koli od alternativnih metod ter en-do dvakratna uporaba hemovarja učinkovita le približno 30-

odstotno, kadar je v panju navzoča zalega. Zato v obdobju paše ne pretiravajmo s kemikalijami, saj bomo z enkratnim zdravljenjem onesposobili največ 30 odstotkov varoj.

S pretirano uporabo in nakupom nekontroliranih sredstev si zmanjšujemo možnosti za pridelavo kakovostnih pridelkov, prav tako pa tudi možnosti za dolgotrajnejše učinkovito delovanje registriranih sredstev na varoo.

Med dolgotrajnejšimi brezpašnimi obdobji ne pozabimo družin **DRAŽILNO KRMITI**. Obilno zaleganje je še posebej pomembno po 15. juliju, ko matica že začne zalegati zimske čebele.

Brezpašna obdobja so nevarna tudi za **pojavnje ropanja**, saj je to nevarno tako za preživetje oziroma oslabeitev čebelje družine kot tudi zaradi možnega prenosa bolezni. Najnevarnejša je **HUDA GNILOBA ČEBELJE ZALEGE**. Že en sam okužen ali bolan panj je nevaren za vso bližnjo okolico. Zato družine temeljito pregledajte tudi na morebitno navzočnost te bolezni in ob morebitnem sumu pokličite veterinarja. Poskrbimo, da bomo imeli v panjih le močne družine, narejence pa ustrezno zavarujemo pred napadom tujih čebel.

POSEBNO OBVESTILO

V zadnjem času opažamo na celotnem območju Slovenije močan napad varoe, zato opozarjamo vse čebelarje, da pri svojih čebelah takoj ukrepajo, zlasti če najdejo na čebeljih oprsijh varoe ali če ugotovijo, da se izlegajo pohabljeni čebele, oziroma se gibajo nekoordinirano. Ukrep naj izvedejo čim hitreje z registriranimi pripravki. Za vse druge informacije se obrnite na področne veterinarje VZS. Naslovi in telefonske številke so bili objavljeni na strani 41. v drugi številki Slovenskega čebelarja.

Drago Goručan dr. vet. med.

DNEVI MEDU - POLHOV GRADEC 1998

Štirinajsti tradicionalni DNEVI MEDU 98 in MEDENA NEDELJA z razstavo ČEBELE LJUDEM bodo odprti od 1. do 9. avgusta v Polhograjskem gradu. Otvoritev razstave bo 31.7. ob 19 uri. V soboto 8. avgusta ob 18. uri bo v Polhograjskem gradu strokovno srečanje AČD. Tema srečanja bo: STRATEGIJA POVEČANJA PORABE CVETNEGA PRAHU. V času razstave bodo še druga predavanja. Vabljeni!

Dodatne informacije dobite na naslovu organizatorja: Čebelarstvo Polhov Gradec, tel/fax 061 645 057

Bolezni čebel

RAZMNOŽEVANJE VAROJ V POKRITIH CELICAH ČEBELJIH DRUŽIN

Raziskovalci dr. Gerard Donze, dr. Peter Fluri in Anton Imdorf (1988) so do podrobnosti razkrili visoko organizirano življenje na majhnem prostoru. Prozorne celice - ključ do skrivnosti.

Zunaj zaleženih celic živijo samice varoe na odraslih čebelah. Med njihovimi prvimi trebušnimi obročki si prebodejo luknjico, da bi se hranile s hemolimfo (čebeljo krvjo). Vendar pa se razmnožujejo

le v pokritih celicah. Tik preden čebele celice pokrijejo, vstopijo vanje, se splazijo pod odraslo ličinko in se postavijo v lepljivi krmilni sok. Kaže, da ravnajo tako zato, da bi se zavarovale pred čebelami, ki negujejo

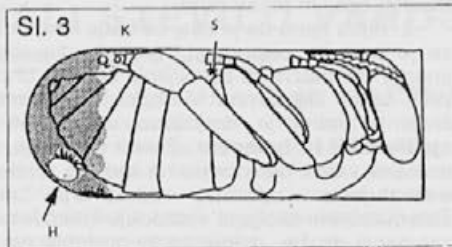
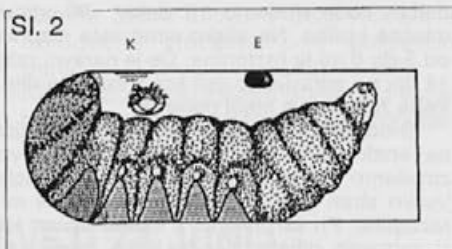

Slika 1: Biološki cikel varoe. Zunaj celic pustijo ženske varoe, da jih prenašajo čebele dojljle. Da bi se lahko razmnoževale, vdirajo varoe v celice stare ličinke in zlezejo pod njo. Tam skrite čakajo, da bo celica pokrita. Vsaka varoa samica odloži 5-6 jajčec. Samo iz prvega se razvije samček. Ko potomci odrastejo, se parijo. Ko se čebela poleže, preživijo samo še odrasle varoe - samice, vse druge in tudi samčki pa odmrejo v celici.

krmilni sok. Kaže, da ravnajo tako zato, da bi se zavarovale pred čebelami, ki negujejo zalego. Čim čebele celice pokrijejo, imajo varoe pri čebeljih celicah na voljo 12, v trotovskih pa 14 dni časa za razmnoževanje. V pokritih celicah so preučevali varoe v valilnici v laboratoriju v prozornih celicah, dogajanje v celici so s kamero povečali in posneli na videokaseto. Čebelja ličinka se zaprede v celici, se iztegne, porabi hrano in se spreminja v bubo.

Da bi se osvobodila iz krmilnega soka, varoa izrabi priložnost, se oklene ličinke in se pusti vleči iz lepljive gmote. Zdaj se varoe lahko razmnožujejo. Čebelja ličinka je približno 33 ur (trotovska ličinka 48 ur) zaposlena z zapredanjem svojega kokona. Z gibi glave prevleče steno celice z izločkom tako, da nastane fino tkanje. Varoa se ta čas zadržuje povečini na ličinki. Na ta način se izogne temu, da bi postala zajeta med steno celice in zapredkom. Poleg tega se hrani s krvjo svojega gostitelja.

To prejetje hrane je pomembno, da se jajčne celice varoe lahko nenehno razvi-

Slika 2: Shematičen pogled s strani kaže delitev prostora v umetni celici v stadiju predbube. K - kupček blata, E - prvo jajčece.

Slika 3: Shematičen pogled s strani kaže delitev prostora v umetni celici v stadiju bube. K - kupček blata, S - sesalna luknja, H - bivalni prostor mladih varoj med levitvami.

jajo. Omejeni čas za razmnoževanje je na ta način najbolj izrabljen, kajti takoj, ko se ličinka razvije v čebelo in izleze iz celice, je razmnoževanja neogibno konec.

Kupček blata - bodoče bivališče družine varoj

Ko si čebelja ličinka naredi kokon, se usloči tako, da sta glava in oprsje objemna proti voščenenemu pokrovcu. Predbuba zavzame le dve tretjini prostora celotne celice (slika 2). Tako ima varoa na voljo gornji del celice in stranske dele v smeri pokrovca. Svoje blato brez odmora odlaga na steno celice v bližino analnega dela čebelje predbube (slika 2). Sčasoma nastane kupček blata. Če celice razkrijemo, nam to nakazuje napadenost z varoo.

Strategija parazita: zagotoviti preživetje gostitelja

Postopno se spreminja ravnanje varoje samice. Zmanjšuje svojo aktivnost in ostaja vedno dlje na steni celice, kjer kmalu preživi 90 odstotkov svojega časa na

kupčku blata obrnjena navzdol. Tako varčuje z energijo in ohranja telesne rezerve gostitelja in zajedavca. Svoj prostor zapusti le še zato, da se spusti na čebeljo ličinko in se hrani. Po vsaki malici se brez odlašanja vrne na kupček blata. Zanimivo je, da pri tem nikoli ne nabode glave ali oprsja čebelje predbube, ampak vedno le stranske napete dele oprsja. Sklepamo, da s takšnim ravnanjem prepreči poškodbe ustnih delov, tipalk, kril in nog čebele. Za varoo je to življenjskega pomena, kajti čebela mora biti ob koncu svojega razvoja zmožna odpreti pokrovec celice. V nasprotnem primeru bi ostala družinica varoj v celici zaprta in bi propadla.

Skrbna izbira prostora za prvo jajčece

Približno 60 do 70 ur po pokritju celice je kupček blata izhodišče za iskanje mesta za odlaganje prvega jajčeca. Kot kupček blata tudi to ni prepuščeno naključju. Najprej se varoa poda v prednjo četrt celice. Nato teka na pokrovcu z ene strani na drugo, dokler končno ne obstane. Ta prostor je na prednjem delu celice, skoraj vedno v enem treh gornjih kotov šesterokotnega prostora. Če pri dobri osvetlitvi odpremo celice s predbubami, tam povečini lahko najdemo jajčece. Varoa z nogami išče dobro oporo na pokrovcu, da lahko iztisne jajčece in ga nalepi na površino. Med tem postopkom se materine noge tresejo, to pa kaže, da je izleganje jajčeca naporno. Po odložitvi jajčeca miruje 20-30 minut in ga s štirimi nogami opira na steno celice. Nato gre proč, ne pozabi pa preveriti, ali je jajčece nalepljeno na pokrov celice.

Orientacija v temi

V večini napadenih celic je na kraju predbube na zadnjem pokrovu celice le en kupček blata in eno jajčece (čebelje celice), dva jajčeca pa sta na prednjem delu. Vprašanje je, kako ta kraj izberejo v temi živeče, brezoke varoe in s kakšnim namenom. Ker blata ali jajčeca nikoli niso opazili na predbubi, lahko predpostavimo, da so varoe zmožne razlikovati vonj kokona od vonja gostiteljevega pokrovca. Kaže, da se varoe orientirajo v temi ob pomoči težnosti, najbrž pa tudi ob pomoči kemičnih dražljajev analne cone čebele.

Največja varnost za prvo jajčece

Ugotovitev, da varoe odlagajo kupček blata

in prvo jajčece vedno na omenjenih krajih (slika 2), si lahko razlagamo kot strategijo za zavarovanje uspešnega razmnoževanja. Ker so varoe matere v zadnjem delu celice v bližini kupčka blata, so le redko v srednjem delu. Na ta način je tveganje, da bi bil položaj jajčeca zaradi nekega dotika spremenjen, majhno To je pomembno, ker je v jajčecu protonimfa. Njene noge pa morajo biti usmerjene proti pokrovcu. Če bi bilo jajčece obrnjeno na stran ali na hrbet, protonimfa ne bi bila več sposobna, da bi se s svojimi nogami izvlekla iz jajčne ovojnice. Takšna nevarnost je tudi sprememba predbube v bubo (slika 1). Rastoči ustni deli in noge bodoče čebele bi utegnili premakniti jajčece. Ker pa je prilepljeno v prednjem delu celice in povrh tega še v enem kotu, je to tveganje zelo majhno.

Predbuba čebele

Sprememba čebele iz predbube v bubo traja 30 do 40 minut. To je presenetljivo hitro, če pomislimo, da pri tem kot nekakšna srajčica ni odstranjen stari ovoj glave, temveč nastane tudi nekakšen telesni pokrov. Sočasno rastejo nastavki nog, ust, tipalk, kril in telo prvič dobi obliko, podobno čebeli. Ob tem se zelo spremeni življenjski prostor varoj (slika 2 in 3). Med trajanjem teh sprememb so varoe večkrat motene pregnane s kupčka blata, vendar se vedno kmalu vrnejo k svojim fekalijam.

Matere varoe razširjajo svoj prostor in pripravljajo sesalno luknjo

Neposredno po spremembi čebele v bubo varoe večkrat razširijo zadnji par čebelje bube narazen in na ta način razširijo prostor na območju kupčka blata. Naslednja naloga varoj mater je v tem, da vbodejo sesalno luknjico v novo kožico (kutikulo) bube. Prvi sesalni akti trajajo do dveh ur, na predbubi pa so trajali poprečno po 2,7 minuti.

Vse varoe prihajajo izmenjaje se k hranilni luknjici

Varoa mati z veliko energije vzdržuje hranilno luknjo, ki jo vse varoe uporabljajo kot edini kraj za malico. Avtorji raziskave so pokazali, da so se mlade varoe nesposobne same prehranjevati, ne uspe pa jim izvrtati luknje. Zato so se prisiljene oskrbovati pri skupnem viru hemolimfe in se priključiti skupini. Če odpremo starejše celice, opazimo, da se vse varoe, ki niso v

stadiju levitve, zadržujejo na kupčku blata in v njegovi bližini (z glavo usmerjeno navzdol). Če so lačne, se povzpnejo do bube in iščejo luknjo za malico. Če so se nasesale hemolimfe, plezajo nazaj h kupčku blata.

To strogo uravnava skupinsko vedenje prinaša zajedavcu več prednosti: na eni strani je buba razmeroma malo poškodovana (le ena luknja), tako da so njene moči ohranjene do tedaj, ko se povali iz celice. Po drugi strani okoli stoječe varoe ne ovirajo dostopa do luknje. Med levitvami so varoe nekoliko vstran, vendar še vedno v bližini kupčka blata.

Cilj: mlade oplojene varoe samice

Gotovo je najpomembnejši cilj skupinskega vedenja in prostorske prilagoditve zajedavca velik uspeh pri oplojevanju mladih samic. Ni zelo pogosto, da bi se edini samček v vsaki družini in vse samicke hčere večkrat srečavale za parjenje.

Težava je v tem, da celico deli tretji par nog. Če bi bili potomci razpršeni, bi bilo njihovo srečavanje še bolj oteženo. To bi bilo usodno, ker bi ostale neplodne vse varoe samice, ki ob zapuščanju celice ne bi bile oplojene.

Razmnoževanje omejuje trajanje pokrite zalege

Varoa mati odloži približno 70 ur po pokrivanju celice svoje prvo jajčece in potem vsakih 30 ur po eno naslednje. Iz prvega jajčeca nastane samček, ki je spolno zrel, ko odraste prva samica. Samček jo oplaja večkrat, dokler ne odraste druga varoa hči in postane zrela za oploditev itd. Število mladih oplojenih žen

pa omejuje trajanje pokrite zalege, tako da vsi potomci ne odrastejo oziroma se ne pariyo.

Na varoo mater najdemo povprečno od 1 do 1,5 za razmnoževanje sposobne varoe v čebeljih celicah ali 1,5 do več kot 2 v trotovkah celicah. Trotovkam celicam dajejo zaradi tega varoe prednost.

Raziskovalci dr. G. Donze z zoološkega inštituta univerze v Neuchatlu ter dr. P. Fluri in A. Imdorf iz čebelarke sekcije raziskovalnega zavoda za mlekarstvo v Liebefeldu končujejo gornji prikaz z naslednjim sklepom:

Pri čebelarjih vzbuja veliko občudovanje izjemen način življenja čebel. Prav tako zanimivo je življenje zajedavca varoe.

Varoe so med svojim razmnoževalnim obdobjem v pokriti zalegi visoko razvita prilagoditev na gostitelja. To se kaže v načinu, kako zajedavci uporabljajo zaleženo celico kot življenjski prostor ter čebeljo ličinko kot podlago za prehranjevanje. Zdi se, da zajedavci s svojem ravnanjem dosega kolikor mogoče velik uspeh pri razmnoževanju, pri tem pa gostitelj ne sme imeti preveč škode.

Ko boste, čebelarka ali čebelar, prihodnji odpri čebelji panj, vzemite si nekaj časa in pogledite v nekatere zaležene celice. Pri tem je koristno povečevalno steklo. Z nekaj sreče boste lahko videli, kako zelo je organizirano življenje na majhnem prostoru.

Prevedel in priredil prof. dr. Jože Rihar

Vir: Bienenwelt 1998/1: 4 – 10

ADIZ 1998/ 1: 12 – 15

VZREJA MATIC V REGISTRIRANIH VZREJALIŠČIH V LETU 1998

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 10. marca 1998 z odločbo št. 321-07-08/98 imenoval komisijo za pregled in odbiro čebeljih plemenšč za vzrejo matic v letu 1998. Komisija v sestavi dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc in Janez Gregori je v dneh od 7. do 25. maja obiskala 21 kandidatov za vzrejo matic in ugotovila, da vse predpisane pogoje (izvide selekcijske službe, izvide zdravstvenih pregledov Veterinarske fakultete) izpolnjuje 19 čebelarjev vzrejevalcev matic. Komisija je tem čebelarjem podelila kontrolne nalepke za matice in napisala zapisnike o pregledu. V njih je ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlagala, naj izda dovoljenje za vzrejo matic v letu 1998.

Računamo, da bodo naši vzrejevalci matic letos vzredili približno 30.000 matic. Čebelarje kupce matic prosim, da mi sporočijo (pisno ali po telefonu (061)-1-375-375) svoje izkušnje z maticami, kupljenimi pri posameznih vzrejevalcih. Poleg rezultatov, ki jih dobimo s progenim testom, so namreč vedno dobrodošle tudi druge informacije.

Vzrejevalci matic bodo lahko tudi letos izrabili določeno število premij za matice. S tem

bomo posredno omogočili nižjo lastno ceno, ki bo letos od 800 do 1700 SIT. Ceno matic povečini oblikujejo vzrejalci matic sami.

Vse čebelarje, ki bodo dodajali matice, naj opozorim, da po uspešnem sprejemu še ni konec skrbi za njihovo kakovost. Matice so povečini oplemenitene v majhnih plemenilčkih in kot take še niso dozorele. Družina z dodano matico ne sme stradati, ob pomanjkanju paše ji moramo dodati hrano (pogačo, dražilno v tekoči obliki). Matica bo dozorela, ko bo začela polno zalegati in bo zalegla najmanj tri do štiri sate. Seveda pa je pri dražilnem krmiljenju treba paziti, da ne vznemirjamo čebel po nepotrebnem, da ne izzovemo ropa ali, še huje, da čebele ne ubijejo že sprejete matice.

Naslovi čebelarjev vzrejalcev čebeljih matic, načrtovano število vzrejenih matic v letu 1998 in serijske številke podeljenih nalepk za matičnice:

IME	PRIIMEK	NASLOV	POŠTA	ŠTEVILO MATIC	SERIJA
Ivan	Bračko	Rosinova 5	2000 Maribor	200	od 7801 do 8000
Alojz	Bukovšek	Golo Brdo 19	1215 Medvode	2000	od 24201 do 26200
Marko	Debevec	Čuža 3	1360 Vrhnika	1200	od 23001 do 24200
Ivan	Dremelj	Dragovšek 13	1275 Šmartno pri Litiji	3500	od 1 do 3500
Janez	Dremelj	Dragovšek 13	1275 Šmartno pri Litiji	1000	od 3500 do 4500
Miha	Goltnik	Gaberke 112	3325 Šoštanj	400	od 21801 do 22200
Drago	Goručan	Kevsova 12	3212 Vojnik	200	od 22201 do 22400
Darko	Grm	Hude Ravne 1	1273 Dole pri Litiji	3000	od 4501 do 7500
Ivan	Hudemnik	Staneta Severja 19M	2000 Maribor	200	od 28801 do 29000
Jože	Jakšič	Kapca 22	9220 Lendava	200	od 22801 do 23000
Ciril	Jalen	Rodine 18	4274 Žirovnica	200	od 26201 do 26400
Zoltan	Kelemen	Križevci 7	9206 Križevci v Prekmurju	300	od 21001 do 21300
Florijan	Koželj	Šolska 5	1240 Kamnik	200	od 22601 do 22800
Marjan	Krepek	Dvorjane 42	2241 Sp. Duplek	200	od 7501 do 7800
Janez	Kropivšek	Jeronim 32	3305 Vransko	200	od 22401 do 22600
Rado	Pavlovič	Gozd 36a	1242 Stahovica	200	od 26401 do 26600
Janko	Pislak	Apače 303	2325 Kidričevo	13000	od 8001 do 21000
Julij	Pokorni	Gačnik 3	2211 Pesnica	500	od 21301 do 21800
Ladislav	Vozelj	Dragovšek 18	1275 Šmartno pri Litiji	1700	od 26601 do 28300

dr. Janez Poklukar

VPLIV ZAŠČITE LESA V PANJIH NA KAKOVOST MEDU

dr. Marko Petrič, Stojan Košmrlj in Jože Piškur

UVOD

Les je neločljivo povezan z našim vsakdanjim življenjem in verjetno ni človekove dejavnosti, pri kateri ne bi uporabljali izdelkov iz lesa. Tudi čebelarjenja si brez uporabe tega plemenitega materiala ne moremo predstavljati. Pomislimo samo na prelepe lesene čebelnjake, v katerih ustvarimo za čebele najugodnejše bivalne razmere in ki krasijo našo pokrajino. Tu so še leseni panji, satniki in različno leseno orodje.

Na žalost pa les kot organski material v naravi zaradi različnih abiotskih in biotskih de-

javnikov propada. To je naraven in nujen proces, saj se tako snovi, iz katerih je les zgrajen, vračajo v kroženje v okolju. Najpomembnejši razkrojevalci lesa so insekti in različne vrste gliv, redkeje in v posebnih razmerah pa tudi bakterije. Najpomembnejši insekti, ki napadajo les, so v svetovnem merilu prav gotovo termiti. Pri nas jih najdemo le na Obali, neprimerno več škode pa povzročajo različni lesni hrošči (in ne črvi, kot jih napačno imenujemo!). Njihove ličinke se prehranjujejo z lesom, pri tem ustvarjajo ožje ali širše rove ter tako les estetsko razvrednotijo in spremenijo njegove mehanske lastnosti. Za razkroj lesa z glivami je

splošno razširjen izraz gnitje lesa, pravilno pa ga imenujemo trohnenje. Ljudje ponavadi niti ne vedo, da je vzrok za trohnenje lesa delovanje lesnih gob.

Za človeka, ki les koristno uporablja, pa je naravno propadanje lesa prehitro, zato ga skušamo upočasniti z različnimi ukrepi. Najučinkoviteje lahko les pred napadom insektov in okužbo z glivami zavarujemo z različnimi kemičnimi zaščitnimi sredstvi. V trgovinah nam ponujajo številna različna zaščitna sredstva za les in kar težko se je odločiti, kaj uporabiti. Sredstvo mora biti učinkovito, zelo pomembno pa je tudi, da po nanosu ostane v lesu. V čebelarstvu pa je to nujno, saj nihče ne želi, da bi škodljive kemične snovi s prebarvanih čebeljakov, panjev in satnikov prehajale v med.

V svetu in pri nas povečini uporabljamo za zaščito lesa sredstva, ki jih označujemo s kratico CCB. Kratica je sestavljena iz prvih črk simbolov kemijskih elementov, ki jih vsebujejo te zmesi: bakra, kroma in bora. Zmesi bakrovih, kromovih in borovih spojin uporabljajo za zaščito lesa zaradi naslednjih njihovih lastnosti: so dobro topne v vodi, ki je najcenejše in okolju najprijaznejše topilo, so učinkoviti insekticidi in fungicidi, so nehlapne, ne povzročajo korozije kovinskih elementov v impregniranem lesu, njihova cena je ugodna in, kar je verjetno najpomembnejše, kemično se vežejo v les, tako da jih dež ne more izprati. Treba pa je povedati, da so sredstva CCB predvsem zaradi vsebnosti kromatov natančno pregledali okoljevarstveniki. Na srečo se je izkazalo, da se kromove spojine v lesu spremenijo v človeku razmeroma

neškodljive snovi, izpiranje sredstva iz lesa pa je tako majhno, da pri uporabi zaščitnega lesa ne moremo govoriti o kakršnih koli negativnih vplivih bodisi za človeka ali za okolje.

Z raziskavo, opisano v tem članku, smo želeli preveriti, ali so sredstva na podlagi CCB uporabna za zaščito lesenih izdelkov, ki jih uporabljamo v čebelarstvu. Predvsem nas je zanimalo, ali med iz zaščitanih panjev vsebuje zvišane koncentracije elementov bakra, kroma in bora, poleg tega pa tudi morebiten škodljiv vpliv na čebelje družine.

OPIS POSKUSA

Poskus je potekal pri čebelarju g. Jožetu Piškurju z Dobrvice nad Igom. Izbrali smo zaščitno sredstvo za les tipa CCB, ki ga je mogoče kupiti v naših trgovinah, to je SILVANOL G - BP, proizvajalec je podjetje Silvaprodukt iz Ljubljane. Ker smo želeli doseči čim tesnejši stik med čebelami in zaščitnim lesom, smo impregnirali satnike za dva panja, in sicer tako, da smo jih štiri ure potapljali v raztopino zaščitnega sredstva. Nato smo jih na zraku dobro posušili. V panja z impregniranimi satniki smo čebelji družini naselili v začetku maja 1996. Vzorce medu za analizo iz obeh impregniranih panjev ter iz kontrolnega panja z nezaščitenimi satniki smo prvič odvzeli konec septembra 1996 in nato še konec septembra 1997. Analize medu so opravili na oddelku za kemijo okolja na inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani.

REZULTATI

Preglednica: Analiza vzorcev medu na bor (B), krom (Cr) in baker (Cu).

Element	Bor	Krom	Baker
Vzorec	Koncentracija mg/kg		
Kontrola (1996)	≤2,0	≤0,020	1,3±0,1
Panja z impregniranimi satniki (1996)	≤2,0	0,037±0,010	1,5±0,1
Kontrola (1997)	<1,0	0,040±0,010	0,81±0,005
Panja z impregniranimi satniki (1997)	<1,0	<0,020	0,48±0,005

Poglejmo, kaj nam povedo na videz suhoparne številke v zgornji preglednici. Vse tri elemente najdemo v kontrolnih vzorcih medu iz nezaščitenih panjev. Gre za naravno navzočnost teh elementov v okolju in zato tudi v medu. Pri bakru bi bilo možno, da je v okolju tudi zaradi uporabe različnih bakrovih pripravkov za varstvo rastlin. Podatki iz literature kažejo (1,2), da so vsebnosti bakra in kroma v vzorcih medu iz panjev, pri katerih niso uporabljali zaščitnih sredstev za les, odvisne od vrste medu in območja, na katerem so se pasle čebele. Te vrednosti so za baker od 0,2 do 1,5 mg/kg, za krom do 0,7 mg/kg, za koncentracije bora pa v literaturi nismo našli

podatkov. Pri bakru se podatki v literaturi lepo ujemajo z našimi rezultati, koncentracije kroma pa so precej nižje od navedb v literaturi. Seveda pa so nas najbolj zanimale koncentracije omenjenih elementov v medu iz panjev z zaščitenimi satniki. Iz števil v tabeli lahko razberemo, da so koncentracije bora, kroma in bakra tudi pri teh vzorcih zelo nizke in da praktično ni nobenih pomembnih razlik med kontrolnimi vzorci in vzorci iz impregniranih panjev. Z drugimi besedami to pomeni, da je vse zaščitno sredstvo ostalo v impregniranih satnikih. Med iz impregniranih panjev je bil torej povsem enak medu iz nezaščitenih panjev. Kot zanimivost povejmo, da so si člani skupine za

analizo, ko so videli rezultate, z vzorci medu z veseljem pripravili okusno in zdravo malico.

Čebelar Jože Piškur je tudi povedal, da ni opazil nikakršne prizadetosti čebeljih družin, ki so bile v stalnem stiku z impregniranimi satniki.

Zanimivo bi bilo tudi ugotoviti, kako impregnacija panjev in satnikov s silvanolom vpliva na razvoj velike voščene vešče (*Galleria mellonella* L.), ki je v naših čebelnjakih povzroča precej škode. Znano je namreč, da si ličinke na različnih lesenih delih v notranjosti panjev ustvarijo ovalne vdolbine, v katerih se nato zaprejejo. Predvidevamo, da z biocidi prepojen les zapredkom ne bi najbolj ugajal. Na ta način bi preprečili razvoj od jajčeca do odrasle vešče in s tem pomembno zmanjšali populacijo tega neprijetnega škodljivca ter v prihodnjih letih zmanjšali škodo v panjih.

POVZETEK

Tako kot drugod, je les tudi v čebelnjakih izpostavljen napadom lesnih insektov in okužbam z lesnimi gobami. Škodo zaradi insektov in gliv bi lahko zmanjšali s kemično zaščito lesenih delov v čebelnjaku, saj nam ne bi bilo treba nenehno zamenjavati uničenega lesa. Pri našem poskusu smo lesene satnike zaščitili s sredstvom SILVANOL G - BP, ki sodi v skupino zaščitnih sredstev, ki vsebujejo bakrove, kromove in borove spojine in so topni v vodi. Ugotovili smo, da se zaščitno sredstvo iz impregniranih satnikov ni izločalo v med in da je med iz zaščitanih panjev po kakovosti povsem enak medu iz nezaščitanih panjev. Tudi na čebeljih družinah nismo opazili

Čebelar g. Jože Piškur pri odvzemu vzorcev medu, september 1996. Foto: M. Petrič

nikakršnih škodljivih posledic zaščitnega sredstva za les. Predvidevamo tudi, da bi uporaba takih zaščitnih sredstev za les prispevala k zmanjšanju škode, ki jo v čebelnjakih povzroča velika voščena vešča.

Viri:

1. Kump, P.; Nečemer, M.; Šnajder, J., Determination of trace elements in bee honey, pollen and tissue by total reflection and radioisotope X-ray fluorescence spectrometry, *Spectrochimica Acta*, **B 51**, 499-507, 1996.
1. Kalnis, M.A.; Deroy, B.F., Effect of wood preservative treatment of beehives and honey and hive products, *J.Agric.Food.Chem.*, **32**, 1176-1180, 1984.

PROBLEMSKO KONFERENCO O ČEBELARSTVU JE ORGANIZIRALO ČD SEMIČ

Janez Mihelič

Čebelarstvo društvo Semič je na pobudo UO društva in predsednika društva g. Staneta Pluta 27. marca letos v prostorih gostilne Pezdirc v Semiču organiziralo problemsko konferenco o čebelarstvu.

Od vabljenih gostov so se konference udeležili vodja oddelka za razvoj podeželja Igor Hrovatič, predstavnik ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Matej Šumah, predstavnik Veterinarske uprave RS mag. Gorazd Urbanija, predstavnik Kmetijskega inštituta dr. Janez Poklukar, Stane Bevc iz Kmetijske svetovalne službe, župan občine Semič Ivan Bukovec, poslanec državnega zbora Andrej Fabjan, veterinarski inšpektor dr. vet. Peter Štefanič, veterinarica dr. vet. Anita Vraničar, veterinar dr. vet. Jože Gabrovšek, predstavniki Čebelarstva Slovenije Boris Seražin, Janez Mihelič, Milan Runtas, iz opazovalno-napovedovalne službe Pavle Zdešar, član upravnega odbora ČZS za Belo krajino inž. Janez Gačnik, predstavniki čebelarstva Dolenjske in Bele krajine, ČD

Lukovica, ČD Mengeš, ČD Kočevje, ČD Šentjanž in Čebelarstva zveze Maribor ter več kot petdeset čebelarjev iz Dolenjske in Bele krajine. Problemske konference se, žal, niso mogli udeležiti minister za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj, državni sekretar v ministrstvu za kmetijstvo Franc But, minister za malo gospodarstvo in turizem Janko Razgoršek, direktor Uprave za pospeševanje kmetijstva Boris Jež in predstavnik Čebelarstva Slovenije inž. Franc Šivic.

Organizator je predlagal naslednji dnevni red:

1. Statusna ureditev čebelarjev in čebelarstvih društev.
2. Problematika urejanja dokumentacije za polnilnico medu in pošiljanje le-te na trg po načelu iz panja na mizo.
3. Svetovalna služba v čebelarstvu.
4. Ugodnosti in regresii.

Problemsko konferenco je vodil g. Stane Plut, v delovnem predsedstvu sta bila še g. Janez Movern in g. Janez Gačnik. Overovatelja zapis-

Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in čebelarji v Semiču za isto mizo.

Foto: J Mihelič

nika sta g. Jože Sever in g. Avgust Gril. V uvodu so v imenu organizatorjev vse navzoče pozdravili g. Janez Movern, g. Stane Plut, g. Ivan Bukovec, od gostov pa so navzoče pozdravili g. Matej Šumah, g. Boris Seražin in ga. Anita Vrančičar.

Razprava se je najprej osredotočila na statusno ureditev čebelarjev in čebelarskih društev, kratke ugotovitve o tem pa je pripravil predsedujoči konferenci g. Stane Plut:

Statusna ureditev čebelarjev in čebelarskih društev

Zakaj čebelarska društva niso dobila statusa društev posebnega pomena?

Ugotovljeno je bilo, da ima čebelar od čebel le približno 10 odstotkov neposredne koristi, 90 odstotkov pa je preostalih koristi. Poleg tega, da čebele oprahujejo kulturne rastline, oprahujejo tudi večino drugih rastlin in s tem zagotavljajo njihov obstoj. Pomembna je tudi njihova razporeditev v okolju, zato je pomembno ohraniti čim več čebelarstev. Po podatkih Čebelarske zveze Slovenije čebelarji 83 odstotkov čebelarjev za največ 30 panji, le 1,9 odstotka pa z več kot 100 panji čebel.

Zakaj čebelar ne more dobiti statusa kmeta?

Čebelar na svojevrsten način s čebelami obdela površino s premerom najmanj 3 km, povedano drugače, površino, ki obsega 706 hektarov.

V razpravi so sodelovali g. Matej Šumah, g. Stane Plut, g. Avgust Gril, g. Andrej Sever, g. Boris Seražin, g. Marjan Papež, g. Pavle Zdešar, g. Jože Sever, g. Tone Hočevar in g. Janez Poklukar. Predlagana sta bila dva sklepa:

1. Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo naj na podlagi 38. člena Zakona o društvih (Ur. l. RS, 60/95) dodeli čebelarskim društvom glede na dejavnost, ki jo opravljajo, status društev, ki delujejo v javnem interesu.
2. Čebelarju je treba priznati status kmeta-čebelarja, če je lastnik najmanj 30 pridobitnih čebeljih družin, ne glede na to, ali ima v posesti zemljo. Včlanjen mora biti v kmetijsko zbornico. Čebelarjev ne bi smeli uvrščati med samostojne podjetnike in od njih zahtevati vodenje poslovnih knjig, kot to velja za samostojne podjetnike. Pri tem je treba ločiti pridelo-

valce čebeljih pridelkov od preprodajalcev letih.

Problematika urejanja dokumentacije za polnilnico medu in pošiljanje le-tega na trg po načelu iz panja na mizo

Kdaj bo sprejet pravilnik o medu?

Za zdaj še vedno velja stari pravilnik o medu, objavljen v Ur. l. SFRJ, 4/85. Vemo, da je v pripravi nov pravilnik o medu, vendar nam predlagana določila niso znana. Tisti del, ki predpisuje metodologijo kontrole kvalitete bo verjetno bolj ali manj enak. Zanima nas predvsem, kako bo urejeno označevanje izvora (države) pridelave medu. Prav tako nas zanima, kako bo urejeno vzorčenje - pobiranje vzorcev za analizo (kdo nabira vzorce), da ne bi pri tem nastali dodatni stroški. Tako naj bi bilo dovoljeno odvzeti vzorec za več čebelarjev v okviru enega čebelarskega društva.

Zakaj je med izenačen z drugimi živili živalskega izvora - npr. z mesom, jajci, mlekom itd., čeprav ni pokvarljiv oz. ima antibakterijske lastnosti in sta zanj potrebna le red in čistoča pri skladiščenju in polnjenju? Zakon o veterini (Ur. l. RS, 82/94) uvršča med med živila živalskega izvora in zahteva, da je treba z njim ravnati tako kot z drugimi pokvarljivimi živili.

Stroške za potrebne preglede za polnjenje medu, kot so pregled čebel na nosečnost, na hudo gnilobo, pregled medu na vsebnost težkih kovin, na vsebnost antibiotikov, analiza medu, živilski pregled, higienski minimum, stroški pridobitve uporabnega dovoljenja itd., ne more pokriti cena medu, predvsem ne pri približno 83 odstotkih manjših čebelarjev, saj veljajo enaka pravila za vse čebelarje (ne glede na to, ali gre za polnjenje 10 kg ali 10 t medu).

Zanima nas, kako bodo zdravstveno pregledane čebele v državah, iz katerih je uvožen med.

Obdavčitve v čebelarstvu - čebelarji smo po Zakonu o dohodnini (Ur. l. RS, 71/93) dolžni plačevati davek, in sicer po povšalu 40:60 ali na podlagi vodenja knjigovodstva. V zvezi s tem smo pripravili izračun stroškov za čebelarstvo s 60 čebeljimi družinami. Donosnost čebelarstva je prikazana brez upoštevanja večine stroškov, ki nastanejo pri zagonu in vsakoletnem vzdrževanju (dokumentacijskem) polnilnice medu. Izračun je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 11/97.

Problematika manjših čebelarstev in prodaja pridelkov na domu.

Ali je ministrstvo za kmetijstvo pripravljeno pomagati pri zaščiti slovenskega medu z zaščitno znamko?

Za izhodišče naj navedem primer iz Avstrije, kjer v isti trgovini lahko kupite uvožen med po 30 ASCH, med iz Slovenije po 60 ASCH in avstrijski

med po 120 ASCH.

Zakaj čebelarji ne morejo zgraditi gospodarskega objekta za potrebe čebelarstva pod enakimi pogoji kot vinogradniki in sadjarji?

Zunaj urbanih naselij se pojavlja problem graditve čebelnjakov, v katerih bi bile tudi točilnice in polnilnice medu.

Kolikšne bodo kvote za uvoz medu?

Kdaj bo sprejet poseben zakon o čebelarstvu?

G. Janez Poklukar je predstavil predlog pravilnika o medu. V njem ni večjih sprememb, upoštevane pa so evropske smernice. Pojasnil je še, da je pravilnik že podprlo tudi ministrstvo za kmetijstvo. V zvezi z zahtevo po čebelarskem zakonu je povedal, da čebelarstvo v veliki meri ureja zakon o kmetijstvu, zato je predlagal za ureditev razmer v čebelarstvu sprejetje podzakonskega akta. G. Igor Hrovatič je menil, da bi morali biti čebelarji za objekte, namenjene čebelarstvu, oproščeni plačevanja spremembe namembnosti.

Svetovalna služba v čebelarstvu

V razpravi so sodelovali g. Franc Vehar, g. Marjan Papež, g. Matej Šumah, g. Gorazd Urbanija, g. Boris Seražin, g. Pavle Zdešar, g. Igor Hrovatič, g. Andrej Sever g. Matej Blejec, g. Stane Plut.

G. Matej Šumah je pojasnil, da mora komisija potrditi ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za financiranje šolstva pa je treba pripraviti program in zaprositi za sredstva.

Sklepi problemske konference o čebelarstvu v Semiču, 27. marca 1998

1. Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo naj na podlagi 38. člena Zakona o društvih (Ur. l. RS, 60/195) dodeli čebelarskim društvom glede na dejavnost, ki jo opravljajo, status društev, ki delujejo v javnem interesu.

2. Čebelarju je treba priznati status kmeta-čebelarja, če je lastnik 30 pridobitnih čebeljih družin, ne glede na to, ali ima v posesti zemljo. Včlanjen mora biti v kmetijsko zbornico. Čebelarjev ne bi smeli uvrščati med samostojne podjetnike in od njih zahtevati vodenje poslovnih knjig, tako kot to velja za samostojne podjetnike. Pri tem je treba ločiti pridelovalce čebeljih pridelkov od preprodajalcev le-teh.

3. Čebelarska javnost naj dobi na vpogled pravilnik o medu, ta pa naj bo sprejet v najkrajšem možnem času. Slovenski med je treba zavarovati z blagovno znamko, pri tem pa naj čebelarjem finančno pomaga država.

4. V zakonu o veterini je treba med črtati iz členov, ki ga glede pogojev za delo izenačujejo z živili, kot so meso, mleko, jajca. Uvrstiti bi ga morali v posebno kategorijo živil z visoko vsebnostjo sladkorja.

5. Polnilnica medu naj ustreza najnujnejšim higienskim predpisom za delo z manj pokvarljivimi živili oz. za polnjenje medu je treba

izdelati posebna merila za delo z medom.

6. Čebelarstvom, ki pridelujejo med, namenjen prehrani ljudi, ni treba opraviti obveznih pregledov na nose mavost in pršičavost čebel ter hudo gnilobo čebelje zalege.

7. Za objekte, ki jih uporabljajo kot čebelnjake ali polnilnice medu ne bi smeli plačevati spremembe namembnosti, saj jih uporabljajo za kmetijske namene.

8. Med naj bo obdavčen tako kot drugi kmetijski pridelki.

9. Čebelarjem je treba dovoliti postavitve zidanih gospodarskih objektov za potrebe čebelarstva (čebelnjaki ali polnilnice medu), pogoj za to pa je pridobitev statusa kmeta-čebelarja.

10. Pripraviti je treba zakon ali pravilnik o čebelarstvu.

11. Svetovalno službo je treba usposobiti za svetovanje v čebelarstvu.

12. Svetovalna služba naj zbere vsa zakonska določila, ki so v zvezi s čebelarstvom in čebeljimi pridelki, in jih izda v posebni brošuri, tako da bo na voljo čebelarjem.

13. Kot ekološko premijo naj ministrstvo za kmetijstvo čebelarjem odobri regres v višini 1000 SIT na pridobitno čebeljo družino.

14. Ministrstvo za kmetijstvo naj dovoli uvoz invertnega sladkorja za krmljenje čebel brez uvoznih dajatev.

15. Izdelati je treba razvojno strategijo slovenskega čebelarstva.

16. Ministrstvo za kmetijstvo naj dodeli regres za sejanje ajde v višini 75 odstotkov cene semena, za preostale avtohtone medovite rastline pa v višini od 30 do 50 odstotkov cene semen.

17. Uvesti je treba izračun škode in odškodnine ter povračilo škode po pozebi, toči, suši in žledu, in sicer na podlagi ugotovitev opazovalno-napovedovalne službe medenja.

18. Omogočiti je treba tehnične preglede prevoznih čebelnjakov na terenu in uvesti plačevanje pristojbin (cestnina) in zavarovanja le za obdobje, ko so le-ti na cestah. Ministrstvo za kmetijstvo naj posreduje pri zavarovalnicah, da bi te znižale zavarovalne premije.

19. Financirati je treba programe o čebelarstvu v šolah, ki se ukvarjajo s poučevanjem čebelarstva.

Predlog članov komisije pri ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za spremljanje in strokovno pomoč pri izvedbi sklepov problemske konference:

inž. Franc Šivic predsednik, dr. Jože Šnajder, Matej Blejec, inž. Janez Gačnik, dr. Janez Poklukar, Jože Sever, Avgust Gril, dva člana imenuje ministrstvo za kmetijstvo samo.

Vsi sklepi so bili sprejeti s posamičnimi javnimi glasovanji.

Iz društvenega življenja

80 LET ČEBELARSKÉ ORGANIZACIJE KOČEVJE 1918 - 1998

Čebelarstvo društvo Kočevje pripravlja slovesnost ob 80-letnici obstoja čebelarstvo organizacije na Kočevskem.

Ohranjene pisane zapise iz leta 1918 smo dobili pri vnukinji znanega čebelarja Josipa Kajfeža iz Novih sel pri Banja Loki, ki je bil med ustanovitelji čebelarstvo podružnice, po ustanovitvi pa tudi njen predsednik. Že leta 1920 je čebelaril s 100 AŽ panji. Bil je med prvimi, ki je namesto kranjičev začel uporabljati AŽ panje. Na Stružnici je postavil plemenitno postajo, v kateri je odbiral najboljše rodove kranjske sivke. Imel je bogato knjižnico. Številne izkušnje iz svoje prakse je opisal tudi v SČ.

Na Kočevskem je takrat čebelarilo več znanih čebelarjev. V Kočevski Reki je čebelaril župnik Kraker, ki je odbiral najboljše rodove kranjske sivke z daljšimi rilčki, to pa je pomembno pri oplojevanju cvetov. Nasad jesenskega helenija pri Kočevski Reki je iz tistega obdobja.

V Konca vasi pri Kočevju je bil rojen Jurij Jonke, ki je leta 1844 napisal eno izmed prvih slovenskih knjig o čebelarstvu. V njej poleg drugega opisuje ležeči izvotleni panj, dolg 3 do 4 čevlje (90 do 125 cm). Nemi pomnik za kočevsko, pa tudi slovensko čebelarstvo zgodovino je zdaj samo še na fotografiji Mikličev čebelnjak iz Novih Lazov pri Kočevski Reki. O čebelnjaku niti o Mikličevih zdaj ni več nobenega sledu. Posnetek je leta 1916 posnel takratni urednik SČ g. Avgust Bukovec, tedanji lastnik pa mu je povedal, da je v tem čebelnjaku čebelarilo več njegovih prednikov. Ti so pokončne klade položili v vodoravno lego, jih preuredili, da jih je mogoče odpirati na obeh koncih, pa tudi od zgoraj.

Ležeče klade pa so priče panjev, kakršne so

Mikličev čebelnjak v Novih Lazah, slikan leta 1916.

Josip Kajfež je bil ustanovitelj in predsednik prve čebelarstvo organizacije v Kočevju.

poznali pred kranjiči.

O tem, kako se je čebelarstvo organizacija razvijala po drugi svetovni vojni pa prihodnjic.

G. J.

VABILO NA PROSLAVO 80-LETNICE ČD KOČEVJE

Vabimo vse čebelarje in ljubitelje čebel, da se udeležijo otvoritve jubilejne čebelarstvo razstave in proslave 80-letnice ČD Kočevje. Proslava bo v soboto, 12. septembra 1998, ob 10. uri, v likovnem salonu v Kočevju. Ob tej priložnosti bomo odprli tudi obnovljen šolski čebelnjak na OŠ Ob Rinži.

Vljudno vabljeni! UO ČD Kočevje

CIRIL KENDA - 90-LETNIK

Rodil se je 29. marca 1908 pri Sv. Luciji, v zdajšnjem Mostu na Soči.

Kot majhnega fantiča ga je za čebelarjenje navdušil njegov oče, saj je bil nenehno ob očetu v mizarški delavnici in tudi pri čebelah. Kot devetletni deček je okusil grozote 1. svetovne vojne na soški fronti, saj je granata pred njegovimi očmi v domači hiši ubila mater in očeta. Kot begunec je živel pri različnih kmetih na Šentviški gori na Tolminskem kot hlapec. Tam je obiskoval tudi šolo. Pozneje se je vrnil k teti v Madrej pri Mostu na Soči in

tam obiskoval 3. in 4. razred ljudske šole pri Sv. Luciji. Kot petnajstletnik se je šel učiti za mizarja k Petru Laharnarju v Tolmin. Skupaj z mojstrom je pobegnil v Celje v takratno Jugoslavijo. Tam je opravil izpit za mizarja. Leta 1923 se je vrnil domov in v italijanski vojski je moral odslužiti vojaški rok. Po odpustu iz vojske je spet odšel v Jugoslavijo, najprej v Ljubljano, nato pa v Maribor k stricu. Tam se je zaposlil in začel leta 1926 tudi čebelariti. Domov se je vrnil po drugi svetovni vojni in se leta 1947 zaposlil v tovarni pohišstva "KEN" v Klavžah. Kot mizar je v tej tovarni delal vse do upokojitve. Leta 1948 se je poročil in zakoncema se je kmalu rodil sin Stojan.

Kot navdušen čebelar se je ob vrnitvi domov začel aktivneje ukvarjati s čebelarstvom, saj je kot mizar izdeloval panje zase in za druge. Čebelaril je s 36 AŽ panji in nekaj rezervnimi družinami. Kljub visoki starosti še vedno čebelari s 5 AŽ panji.

Odkar mu je leta 1995 umrla žena, so čebele njegove nepogrešljive spremljevalke.

Leta 1997 je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Ob njegovem visokem jubileju, 90-letnici, mu tolminski čebelarji želimo še veliko zdravih let in še naprej veliko dobre volje.

Martina Kofol,
tajnica Čebelarskega društva Tolmin

ČEBELARJI MARLJIVI KOT ČEBELE

Sevniško čebelarско društvo ima sto članov, ki gospodarijo s 1600 panji.

Na volilnem občnem zboru smo ugotovili, da smo v celoti izpolnili program dela za minulo leto. Lani je bila paša slaba, saj smo čebelam pokrmili kar 20 ton sladkorja.

Občnega zbora sta se udeležila tudi veterinarski inšpektor Hinko Maver in veterinarica Anita Vrničar. Počaščeni smo bili tudi, da nas je pozdravil župan Jože Peternel, ki ima občutek za delo čebelarjev. Veterinarica Vrničarjeva nas je v svojem predavanju seznanila s češkimi izkušnjami dimljenja čebel pri zatiranju varoe s hemovarjem. Član društva in prizadevni mladinski mentor Franci Marolt je zanimivo opisal svoja doživetja na svetovnem čebelarskem kongresu v Antwerpnu. Čebelarji smo ponosni na mlade moči, ki čebelarijo na osnovnih šolah Boštanj,

Blanca in Sevnica. Po uspehih na tekmovanjih sodijo v državni vrh mladih čebelarjev. Osnovnošolci imajo dober zgled v starejših članih, kot sta denimo Alojz in Štefka Flajs, saj sta na radgonskem sejmu prejela zlato plaketo za

Letos je prejel odličje A. Janše II stopnje čebelar Anton Flajs.

kostanjev med in srebrno za cvetličnega. Na občnem zboru je Alojz predstavil zanimivo raziskavo zdravljenja varoe v več čebelnjakih s pripravkom bayvarol. Ugotovil je, da je bilo v nekaterih primerih uničenih več kot 5.000 varoj. Alojz Flajs je na občnem zboru prejel odličje Antona Janše II. stopnje, Franci Marolt pa je prejel

Franci Marolt pa je prejel spominsko plaketo za 10-letno vodenje krožkov.

spominsko plaketo za 10-letno vodenje krožkov. Obravnavali smo tudi primer hude gnilobe čebelje zalege, odkrit lani v ožjem središču Sevnice. To je tudi dokaz, da na našem območju namenjamo veliko pozornost zdravljenju čebel. Na volilnem občnem zboru smo čebelarji za predsednika vnovič izvolili Janeza Levstika.

MOJI SPOMINI OB 100-LETNICI SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Leta 1898 je začela izhajati revija Slovenski čebelar. Že leto pozneje je bil v 11. številki, na strani 6, objavljen članek mojega očeta o tem, kako je poskrbel za preživljanje svojih čebel. Tedaj čebelarji čebel še niso krmili s sladkorjem.

Moj oče Vinko Ličen je bil rojen 19. 1. 1862 v Gojačah, umrl pa je 15. 1. 1937 na svojem domu v Gojačah. Bil je čevljar in kmet.

Ko mu je bilo 16 let, mu je krstni boter Cigoj podaril tri čebelje družine v kranjičih. Ta boter je bil iz Vrtovina, mizar in čebelar. Pri čebelarjenju je bil očetu tudi mentor.

Oče je leta 1899 v bližini domače hiše postavil lesen čebelnjak in v njem je že imel Vodopivčeve panje. Leta 1900 se je oženil. Nekaj let pozneje je v bližini domače hiše zgradil zidan čebelnjak, ki je na sliki.

Janko Vodopivec je bil učitelj v Kamnjah na Vipavskem, Bratina je učil v Velikih Žabljah, Golja pa je učil v Zaloščah pri Dorenberku. Ti učitelji so bili buditelji čebelarstva na Vipavskem. Bili so tudi organizatorji prevažanja čebel na pašo. Vozili so v Rožno Dolino pri Gorici na akcijo in na Notranjsko na ajdo. Vse prevoze so opravljali z volovsko vprego, ki je sicer počasne-

Iz kamna zidan Ličnov čebelnjak v Gojačah je star že 90let. V njem bo čebelaril moj nečak Karlo Šinigoj.

jša od konjske, zato pa varnejša.

Tudi znani učitelj Evgen Čibej (1861-1954), ki je tedaj učil v Braniku, je očetu namenil marsikateri čebelarški nasvet.

Moj prvi spomin na očetove čebele je iz leta 1915. Tedaj so bili v naši vasi avstrijski vojaki, ki so odhajali na soško fronto. Oče je v čebelnjaku rezal medeno satje in ga polagal na krožnike, jaz pa sem jih nosil na vrt bratu in sestri, da sta ga prodajala v bližini taborečim vojakom.

V Gorici je bilo že 1. junija 1914 ustanovljeno čebelarско društvo. Vanj so se vključili napredni čebelarji iz vse goriške pokrajine.

Prva svetovna vojna in italijanska okupacija pa sta delovanje društva zatrla.

Revijo Slovenski čebelar je oče dobival tudi med prvo svetovno vojno. Pod italijansko okupacijo pa te revije niso smeli več pošiljati na Primorsko.

Ta Ličnov čebelnjak v Gojačah ima zdaj moj nečak Karlo Šigoj. Čebelnjak je zgodovinski ne le zato, ker je star več kot 90 let, ampak tudi zato, ker so se v njem zvrstili kar štirje tipi panjev: kranjič, Vodopivčev panj, AŽ panj in zdaj AŽL panj (Alberti-Znidaršič-Ličen).

Lojze Ličen

TUDI RADENSKI ČEBELARJI IMAJO SVOJ PRAPOR

Na občnem zboru čebelarjev januarja 1996 je bilo izvoljeno novo vodstvo Čebelarške družine Radenci. Za predsednika je imenovan Franc Čuk, tajniška opravila opravlja Zlatko Sever, blagajniška pa Ivan Budja. Gospodar našega doma, postavljenega v Boračevskem gozdu, je Alojz Zver.

Novo vodstvo družine je začelo delovati takoj po izvolitvi. V dveh letih je bilo dvanajst sej upravnega in nadzornega odbora ter štiri seje vseh čebelarjev ČD Radenci, sodelovali smo na srečanjih čebelarjev v Celju, Murški Soboti, Gornji Radgoni in pri okoliških družinah, organizirali smo predavanja, na katerih sta predavala Jože Matavž in Franc Čuk. Pozabili nismo niti na zabavo čebelarjev in tako smo organizirali tradicionalne piknike in novoletna srečanja.

K pisanju tega sestavka me je vodila predvsem misel o izvedbi dveh večjih akcij v družini. To sta bili prenova čebelarškega doma in razvitje družinskega prapora.

Prenova doma traja že skoraj dve leti. Očistili smo vse prostore, požagali drevesa, ki so povzročala škodo, in izdelali načrt obnove. V domu smo prenovili kuhinjo (okna, vrata, tla, strop, stene in zamenjali del opreme), izdelali novo shrambo, obnovili električno napeljavo, popravili sanitarije, uredili okolico doma in še drugo. Najzaslužnejša za vsa opravljena dela sta gospodar in predsednik ČD Radenci, seveda tudi ob pomoči drugih čebelarjev. V prihodnjem letu želimo dom še prekriti, zamenjati žlebove, izdelati napušče nad vhodnimi vrati ter sproti popraviti vse, kar bo potrebno.

Ker letos praznujemo 22-letnico ustanovitve ČD Radenci in prvi občinski praznik občine Radenci, smo na občnem zboru sprejeli sklep, da upravni odbor družine opravi vse potrebno za razvitje družinskega prapora.

Začeli smo zbirati ponudbe in sprožili akcijo zbiranja sredstev za prapor, drog, žebličke in trakove. Končni rezultat akcije zbiranja pomoči je zelo ugoden. Zbrali smo kar 126 žebličkov in 34 trakov. Razvitje prapora je bilo 20. julija 1997 pred obnovljenim družinskim domom. Slovesnosti ob tej priložnosti so se udeležili tudi čebe-

larji sosednjih družin s svojimi prapori, župan občine Radenci gospod Jože Toplak in drugi gostje. Čeprav nam vreme ni bilo preveč naklonjeno, je prireditve s kulturnim programom lepo uspela. Razvitje prapora smo zaupali predsedniku ČD Radenci, za praporščaka pa smo izbrali Alojza Zvera. Obljubiti je moral, da bo hranil in nosil prapor v dobrih in slabih časih. Po končanem uradnem delu prireditve smo pogostili vse darovalce trakov. Sledila je zabava, ki je trajala še dolgo v noč.

Z vztrajnostjo in trdno voljo članov naše čebelarške družine se bomo tudi v prihodnje lotevali

Novi prapor družine bodo krasili številni trakovi članov in sponzorjev.

Praporščak je prevzel prapor ČD Radenci.

zahtevnejših nalog. Na svoji poti se moramo vsekakor zgledovati po naših varovankah čebelah!

NAJ MEDI!

Zlatko Sever, Fotografija: Dani Mauko

Člani Čebelarke družine Radenci ob novem društvenem praporu.

Na sestanku komisije za ekonomiko čebelarjenja 15. junija 98 smo ugotovili, da so čebele na akacijevi paši nabrale v povprečju četrtino do polovico običajne količine medu. Glede na zaloge iz minulega leta zato menimo, da svetlih vrst medu letos ne bo težko prodati. **Ocenili smo, da je dogovor, sklenjen na prejšnjem sestanku še vedno ustrezen in da bi bilo vsakršno nižanje prodajnih cen medu pri čebelarjih, ki so pridelali nekaj več, preuranjeno.** Dogovorili smo se, da se bomo srečali v septembru in ponovno proučili razmere. Ponavljamo objavo decembra lani dogovorjenih cen.

	najnižja cena	priporočena cena	
cvetlični med	950 sit	1050 sit	Komisija za ekonomiko čebelarjenja predsednik: dipl. org. Boris Seražin
akacijev med	1000 sit	1100 sit	
kostanjev med	1050 sit	1100 sit	
hojev med	1200 sit	1300 sit	
gozdni med	1050 sit	1150 sit	
smrekov med	1200 sit	1250 sit	

ČD DOLENJSKE TOPLICE JE OB 90-LETNICI IZDALO ZBORNIK

Zbornik "90 let Čebelarstva društva Straža-Dolenjske Toplice", ki je izšel ob slovesni obletnici, je svojevrstna osebna izkaznica društva. Z njim smo se želeli dostojno oddolžiti prednikom, od katerih smo podedovali tradicijo čebelarjenja, in tudi čebelarjem, ki so delovali za razvoj in obstoj društva. V zborniku smo zbrali dvajset prispevkov, ki sestavljajo zanimivo pripoved o čebelarjih in čebelarstvu v topliški in straški dolini.

V uvodnem delu zbornik poseže v razgibano društveno preteklost, ki se začne z ustanovitvijo Čebelarstva podružnice Toplice leta 1906, končuje pa s prikazom zdajšnje podobe društva, s pregledom članstva in delovnimi načrti, med katerimi sta posebej poudarjena zgraditev čebelarskega doma in uveljavitev roškega hojevca kot blagovne znamke.

Uspešno delo društva je seveda povezano z zaslužnimi čebelarji, zato smo v zborniku predstavili vse posameznike, pomembne za razvoj društva: ustanovitelja

Martina Matka, šolnika Dragotina Gregorca ter preostale marljive čebelarje, kot so bili Avgust Poglajen, Franc Žefran, Jože Turk, Rudolf Kapš, Ivan Aš in nekdanji predsednik Tihomir Barbič in kot sta zdajšnja dejavna člana Jože Turk in Franc Kapš.

V zborniku je predstavljena bogata čebelarska dediščina. Tako so opisani Grilov voz za prevoz čebel, različne vrste starih panjev, kadilo, točilo, preša za vosek ter posebnost topliške doline - čebelji panji vojaki in njihove usode. V sklepnem delu so zbrane nepozabne dogodivščine topliških in straških čebelarjev ter zgodbe o kočevskih čebelarjih, ki jih preveva iskrivi čebelarski humor.

Za izid zbornika so najzaslužnejši člani uredniškega odbora: Tone Andrejčič, Avgust Gril, Andrej Hudoklin, Franci Kapš in Jože Turk; oblikovanje pa je delo Marka Pršine. Zbornik obsega 42 strani, popestrenih z barvnimi fotografijami, izšel pa je v nakladi 500 izvodov. Na naslovu društva je na voljo še nekaj izvodov.

Andrej Hudoklin

ČEBELNJAK s 5 družinami čebel in vso opremo na Gradišču pri Vrzdencu ugodno naprodaj; najemna prostora plačana za prihodnjih 35 let; inf. 061 346 989.

PRODAM avto TAM 2000 preurejen za prevoz čebel, inf. 061 375 930 ali 376 620 popoldan.

ČEBELJE DRUŽINE PRODAM informacije 061 375 939 ali 376 620 popoldan.

RAKOVEC

GUNCELJSKA 28/a

1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

ČEBELARSKI SPOMINI ČLANOV ČD TOLMIN

Čebelarjenje na Tolminskem smo lani obravnavali ob praznovanju osemdesetletnice čebelarja Mirka Barbiča. Ob tej priložnosti smo čebelarstvo na Tolminskem povezali z dogodki, ki so se v letih po prvi in drugi svetovni vojni zgodili na Tolminskem in v Posočju. Vsi so povezani s čebelarskimi spomini, saj so ves čas vplivali na čebelarjenje v teh krajih.

Mirko Barbič se je rodil sredi vojne vihre 20. oktobra leta 1917 na Pečinah kot vojni begunec šest kilometrov za soško fronto na avstrijski strani. Ta lepi kraj leži na Šentviški planoti, ki jo obdajata dolini Idrijca in Bače. Tam je ob koncu prejšnjega stoletja pod vodstvom učitelja Kasce iz Grahovega že tekla zibelka organiziranega čebelarstva na Tolminskem in celotnem Primorskem. To temo bodo podrobneje raziskali učenci osnovne šole Most na Soči v seminarski nalogi z naslovom "Društvena dejavnost v domačem kraju, Čebelarjenje na Tolminskem." Žal pa je prva svetovna vojna prekinila čebelarjenje skoraj po vsem Tolminskem, zlasti pa na območju soške fronte. Takrat je zamrla vsa društvena čebelarska dejavnost.

Mirko Barbič zdaj živi in čebelari na Kozmericah, v vasi, ki leži na polici na desnem bregu reke Soče nad Mostom na Soči. Pod to vasjo se reka Idrijca kot levi pritok izliva v reko Sočo. Na zahodni strani Kozmeric se dviga hrib Cvetje z vrhovoma Selski vrh (znana kota 588 iz prve svetovne vojne) in Mrzli vrh (590 m). Cvetje loči preval Poljance od bližnjih enako visokih vrhov Mengore in Bučenic. Vse te vrhove Tolminsko-Beneškega hribovja obkroža reka Soča in jih pušča na svoji desni strani. Tam je bilo območje tako imenovanega Tolminskega mostišča, ki so ga avstrijski vojaki branili ves čas vojne. Na liniji Soča pod vasjo Dolje - pokopališče sv. Danijel v Volčah - Mengore - kota 588 (Selski vrh) - Soča pod vasjo Sela pri Volčah jim je uspelo odbijati vse sovražnikove napade. Z vztrajanjem na tem položaju so avstrijski vojaki uspešno varovali železniško postajo Most na Soči, železniško progo proti Jesenicam in cestno povezavo z Ljubljano čez Idrijo in čez Čepovan, torej povezavo soške fronte z avstrijskimi deželami.

Med predahom na italijanski strani, tj. po 11. krvavi soški ofenzivi, so se septem-

bra in oktobra 1917 na avstrijski strani z veliko naglico pripravljali na prvo splošno protiofenzivo. V priprave so se kot zavezniki vključili tudi Nemci. Protiofenzivo so organizirali na Tolminskem, na 32 km dolgem odseku soške fronte, in sicer od Rombona do Banjške planote ter v nekaj dneh bojevanja praktično razbili dotlej zelo bojevito italijansko armado. Zaradi slabega vremena je akcija stekla šele 24. oktobra 1917 oziroma nekaj dni po Mirkovem rojstvu. Tako je torej minilo 80 let tudi od preboja soške fronte, ki je v vojaški doktrini obravnavan kot čudež ali presenečenje pri Kobaridu. Tedaj so v avstro-ogrski in nemški armadi po več kot dveletnem odbijanju italijanskih napadov prav v naših krajih spremenili taktiko vojskovanja.

Po nenadni avstrijski protiofenzivi je poveljstvo italijanske armade izvedlo najprej splošen umik s celotne fronte od Rombona do Jadranskega morja na reko Tilment. Njihova vojska se je po naključju ustavila šele ob narasli reki Piave in se tam znova utrdila. Za sabo je pustila razdejano bojišče s kupi orožja in drugega vojaškega materiala. Kljub usodnemu porazu je Italija vojno končala na strani zmagovalcev. Njeni zavezniki so ji kot nagrado za sodelovanje v vojni proti Avstriji dodelili celotno Primorsko vse do razvodja v Jadransko morje, Istro in Dalmacijo. To je bilo obdobje jubilantove mladosti. Italija je tam vladala in ustrahovala 25 let. Od leta 1927 naprej so bila tako kot vsa druga društva prepovedana tudi slovenska čebelarska društva. Zato v teh letih tudi ni bilo mladih organiziranih čebelarjev.

Po propadu avstro-ogrske monarhije je morala Avstrija plačati odškodnino za vojno škodo tudi čebelarjem na območju, na katerem je divjala vojna. Tako so v dolino Soče z Dunaja poslali AŽ panje na 9 satov. Ti panji so bili izdelani z dvostensko izolacijo, ker je bila Tolminska med prvo svetovno vojno znana po zelo ostrih zimah. V nekaterih starih čebelnjakih najdemo te panje še zdaj.

Omenili smo kraje, v katerih živi in čebelari naš jubilent Mirko Barbič. Obujanje spominov na soško fronto ni naš namen. O tem je bilo in bo še veliko napisanega. Kdor želi izvedeti kaj več podrobnosti o tem, lahko obišče muzeje v Kobaridu, Drežnici in Bovcu, kjer je to gro-

zovito dogajanje slikovito prikazano na maketah, zemljevidih, slikah in drugih dokumentih. Vsi ti kraji so dobro znani čebelarjem prevažalcem. Prav sredi Tolminskega mostišča so znana pašna stojišča za lipovo pašo na "Pelancah". Zato tudi ni nič čudnega, če je bila v neposredni bližini v čebelnjaku na Kozarščah odkrita varoza, od tam pa se je potem hitro razširila po vseh čebelnjakih na Tolminskem. Varoza še kar naprej povzroča tolminskim čebelarjem veliko preglavic, še zlasti pa v zadnjem času, ko postaja varoza odporna na doslej uspešna zdravila. Toda, kdor se organizirano spopada s to čebeljo nadlogo z dogovorjenimi sredstvi, lahko še vedno kolikor toliko uspešno čebelari.

Med pogovorom z Mirkom Barbičem smo kmalu zvedeli, kaj mu je najbolj ostalo v spominu.

- Čebelariti je začel po drugi svetovni vojni, leta 1948; tedaj si je tudi kupil prva AŽ panja.

- Za to ljubiteljsko dejavnost ga je navdušil in strokovno vzgajal njegov bratranec Mirko Hrast iz Čiginja, takrat predsednik čebelarskega odseka v okviru kmečke zadruge s sedežem na Mostu na Soči. Tako je v Mostu na Soči vse do danes ostal sedež Čebelarskega društva Tolmin. Mirka Hrasta se številni spominjajo kot čebelarja, ki je imel velike zasluge za razvoj društva.

- Mirko Hrast je svojega soimenjaka včlanil v čebelarsko društvo Tolmin in ga zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov pritegnil tudi v upravni odbor društva. Mirko Barbič je bil vse do 90-ih let tajnik društva.

- Občni zbori ČD Tolmin so bili vsako leto množično obiskani. Udeležba je bila skoraj vedno več kot 90-odstotna.

- Občne zборе je še dolga leta po drugi svetovni vojni duhovno vodil nadučitelj in čebelar Stanko Murovec. Na občne zборе je Stanko prihajal tudi potem, ko se je že preselil v Novo Gorico. Gospod Murovec je zbiral zgodovinsko gradivo, vendar je bilo med poplavam v Novi Gorici žal uničeno. Po nepreverjenih podatkih je bilo čebelarsko društvo na Tolminskem ustanovljeno že v prejšnjem stoletju, v letih 1891/92 na Grahovem, ko je tam deloval učitelj Kasca.

- Takoj po drugi svetovni vojni je bilo

v ČD Tolmin včlanjenih le 30 mladih čebelarjev.

- ČD Tolmin je bilo povečini aktivno, čeprav je občasno zavladalo tudi mrtvilo. Društvo je zelo napredovalo v obdobju predsednikovanja Antona Iarje. Takrat se je vanj včlanilo več kot 200 čebelarjev, od tedaj pa se število članov ni občutno spreminjalo.

- Čebelarji so vedno čutili medsebojno povezanost in so si ob organiziranih strokovnih predavanjih izmenjevali izkušnje. S slovenskimi čebelarji jih je povezoval "Slovenski čebelar."

- Članom ČD Tolmin je bila dana večja možnost oskrbe s sladkorjem za zimsko krmiljenje čebel.

Poudariti je treba, da je Mirko Barbič probleme vseskozi reševal na miren način. To je njegova življenjska vrlina. Kadar so se med tolminskimi čebelarji pojavili problemi, se število članov društva ni veliko zmanjšalo. Povprečna starost čebelarjev se je nenehno povečevala, kajti v društvo so bili vključeni povečini le starejši čebelarji. Med mladimi ni bilo veliko zanimanja za to dejavnost. Da bi za čebelarjenje znova navdušili mlade, smo tudi v ČD Tolmin skušali v osnovnih šolah organizirati čebelarske krožke. Pri delu v krožku naj bi si učenci pridobili temeljno znanje o življenju in razvoju čebel.

Tako so po osnovnih šolah v Kobaridu, Smasteh, Povcu in na Mostu na Soči začeli delovati čebelarski krožki. Strokovni del pouka je potekal v okviru pouka biologije. Skoraj vsem tem krožkom je ČD kupilo po dva AŽ panja, prašiček in nekaj zaščitne opreme. Praktični del pouka pri krožku je potekal pri posameznih čebelarjih in ti so podarjene panje tudi naselili. Pozneje so ob šolah postavili tudi majhne šolske čebelnjake, da so mladi ob njih utrjevali svoje znanje.

Člani tega krožka so še vsako leto udeležili občnega zbora ČD Tolmin in poročali o svojem strokovnem usposabljanju. Pri tem niso pozabili omeniti števila čebeljih družin niti letnega pridelka medu, ki so ga porabili v okviru šolske kuhinje. Hkrati so občni zbor čebelarjev popestrili tudi z recitiranjem pesmi o čebelah. Na žalost pa so čebelarski krožki v osnovnih šolah drug za drugim zamirali, še zlasti če se je naveličal tudi njihov mentor. Zdaj živi le čebelarski krožek na podružnični osnovni šoli v Smasteh pri Kobaridu. Ta čebe-

Naš jubilar Mirko Barbič pred svojim čebelnjakom na Kozmericah.

Foto: V. Tinta

larski krožek že ves čas vodi učitelj Ljubo Strgar ob pomoči čebelarja Janka Melinca.

Na osnovi šoli na Mostu na Soči je čebelarski krožek vodila predmetna učiteljica biologije Kira Taljat-Biščanin. Pri praktičnem delu pouka ji je več let pomagal prav Mirko Barbič, sodelovala pa sta tudi čebelarja Anton Iaria in Slavko Florjančič. Vzgojili so več generacij mladih čebelarjev, med njimi tudi:

- zdajšnjega predsednika ČD Tolmin Sergeja Bavdaža, ki že dve leti uspešno vodi naše čebelarsko društvo, in
- Barbičevega vnuka Primoža, ki bo

na Kozmericah nadaljeval čebelarjenje.

Ob koncu lahko povemo, da je bil Mirko Barbič nenehno dejaven in povezan z vsemi dogajanjem v ČD Tolmin, zato je veliko prispeval k razvoju čebelarstva na Tolminskem. Še posebej je bilo opaženo njegovo delo med mladimi. Ob svoji sedemdesetletnici je prejel tudi odličje Antona Janše I. stopnje. Še zdaj ga s ponosom pokaže.

Ob osemdesetletnici želimo, da bi še veliko let vztrajal ob svojem čebelnjaku na Kozmericah v družbi svojih vnukov in čebel.

mag. Venče Tinta, dipl. inž.

ČEBELARJI IZ SLOVENSKE BISTRICE NA IZLETU

Naše Čebelarsko društvo Slovenska Bistrica je lani organiziralo strokovni izlet na Gorenjsko.

Potovali smo z avtobusom in si med vožnjo v prijetnem ozračju ogledovali lepe kraje ob cesti, kot so Srednja Savinjska in prek Trojan Vranska dolina, Radomeljska dolina, po obvozu Ljubljane pa Savska dolina in Bled. Tam je bil tudi naš cilj, namreč obisk pri znanem čebelarskem strokovnjaku, dipl. inž. arh. Marjanu Debelaku. Ustavili smo se v kraju Mlino na Bledu pri čolnarjih, se tam skupinsko slikali in se z njimi dogovarjali za prevoz s pletnami na otok in v Zako. Toda veslanje po jezeru bi nam vzelo preveč časa, kajti ob dogovorjeni uri nas je na železniški postaji Bled-Jezero čakal gospod Debelak. Na dogovorjeno mesto smo se odpeljali kar z avtobusom. Gospod Debelak nas je lepo sprejel in pospremil na svoj dom, ki je na strmem pobočju približno 100 metrov nad železniško progo. Z zanimanjem smo si ogledali prijetno okolico. Hiša stoji na majhni jasi, obdani z rastlinjem, nad njo pa se na hribih Ravnica in Kuhovnica razteza mogočen gozd iglavcev. Naš gostitelj nam je najprej postregel z domačim žganjem, šilce pa nam je kar prijalo po premagani strmi

poti do njegove hiše. Potem nam je približno dve uri predaval in pojasnjeval delo v AŽ panjih z zakladami. Ogledali smo si tudi njegove eksponate pri čebelnjaku in čebele v njem. Član našega društva in fotograf Pavel Klečina iz Slovenske Bistrice je med predavanjem posnel nekaj lepih fotografskih posnetkov, ki nas zdaj spominjajo na lep izlet.

V lepem sončnem vremenu z rahlimi meglicami nad Blejsko dolino smo si iz preddverja Debelakove vile ogledovali Bled, ki je bil iz daljave videti kot pravljico lep čaroben svet.

Popoldne smo si ogledali še rojstno hišo našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna v Vrbi in tamkajšnji kustus nam je predaval o razstavljenih zgodovinskih eksponatih, na kratko pa nam je orisal tudi Prešernovo življenje in življenje njegove družine. Pod vrhom visoke gore Stol v Karavankah smo si ogledali nekdanjo vas Breznica, v kateri je bil leta 1734 rojen pionir našega čebelarstva Anton Janša, ter kamnito obeležje. Na poti nazaj nas je prijazno sprejelo Avsenikovo gostišče v Begun-

Znani čebelar in inovator Marjan Debelak med predavjem o svojem načinu čebelarjenja.

jah, kjer smo se tudi primerno okrepčali.

Proti koncu naših ogledov čebelarskih zanimivosti smo si v botaničnem vrtu Volčji potok ogledali še nekaj medovitih rastlin, saj so te za čebelarje vedno zanimive.

Vračali smo se po Tuhinjski dolini in se ustavili tudi v dobro znani, prijetni in prijazni gostilni Pod skalo. Domov smo se vrnili zgodaj zvečer, polni lepih spominov na poletni čebelarski izlet, ki je bil za nas nova spodbuda za nadaljnje strokovno in kreativno delo v čebelarstvu.

Za prijeten čebelarski izlet in tudi za druge uspešno opravljene akcije v dobro članov našega

čebelarskega društva se organizatorjem vsi najlepše zahvalujemo. Največje plačilo za delo v čebelarski organizaciji sta tako ali tako hvaležnost in zadovoljstvo vseh njenih članov.

Franc Godec

21. DECEMBRA 1997 JE BILO USTANOVljENO NAJMLAJŠE ČEBELARSKO DRUŠTVO V SLOVENIJI – ČD PIVKA

Novo čebelarsko društvo smo ustanovili čebelarji iz Pivške doline, ki smo bili prej včlanjeni v ČD Postojna. Zaradi ustanovitve nove občine Pivka smo se čebelarji te občine odločili ustanoviti tudi novo Čebelarsko društvo Pivka. Na ustanovnem občnem zboru 21. decembra 1997 smo izvolili vodstvo društva. Za predsednika je bil izvoljen Vladimir Jenček iz Pivke, tajniške posle je prevzel Leopold Samsa, blagajnik pa bo Janko Mezgec. Za gospodarja društva so člani izvolili Ivana Kalužo. Že ob ustanovitvi se je v Čebelarsko društvo Pivka včlanilo 49 čebelarjev, pričakujemo pa včlanitev še dvanajstih čebelarjev, ki se doslej za to še niso odločili.

Ustanovnega občnega zbora se je na naše povabilo udeležil tudi predsednik Čebelarske zveze Slovenije g. Lojze Peterle. Člani so sprejeli tudi program dela društva za to leto. V programu dela smo zlasti poudarili zdravstveno varstvo čebel, ne bomo pa zanemarili tudi drugih področij, kot je npr. strokovno usposabljanje čebelarjev. Oživiti pa nameravamo tudi čebelarske krožke na osnovnih šolah v občini. Na željo velike večine čebelarjev smo v program dela za to leto tudi zapisali, naj upravni odbor društva pripravi vse potrebno za razvitje prapora Čebelarskega društva Pivka.

Predsednik Vladimir Jenček

Novemu čebelarskemu duštvu Pivka je zaželel uspešno delo v bodoče tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle.

MEDNARODNI SIMPOZIJ O APITERAPIJI

Družba Medex International d.d. iz Ljubljane obvešča vse čebelarje, da bo od 17.9. do 19.9. letos v hotelu Bernardin v Portorožu organizirala mednarodni simpozij o apiterapiji. Tako bodo imeli strokovnjaki, ki se ukvarjajo z apiterapijo, priložnost, da strokovno javnost seznanijo z novimi dosežki na tem področju. Če želite na seminarju sodelovati kot avtor referata vas prosimo, da takoj pisno prijavite temo, do 15. 7.1998 pa pošljete tudi povzetek, napisan v angleškem jeziku. Obrazec za povzetek pošljemo na vaš naslov. Na simpoziju bo tudi možnost predstavitve posterjev. Naš naslov: Medex International d.d., Linhartova 49/a, 1000 Ljubljana, Slovenija; telefon 061 175-75-00, telefaks 061 175-75-22.

Če se želite simpozija udeležiti kot poslušalec in/ali razstavljalec, vas prosimo, da nam to pisno sporočite do 30. 8.1998. Obvezni podatki za udeležence so: ime in priimek, naslov, sodelovati želim kot avtor predavanja, posterja, kot udeleženec, kot razstavljalec.

TEME:

Čebelji izdelki in apiterapija včeraj, danes, jutri

Farmakologija, Mikrobiologija, Alergologija s toksikologijo, Prehrana

Apiterapija

A. Interna medicina

- kardiologija

- gastroenterologija

- sladkorna bolezen

- druge internistične bolezni

B. Dermatologija in kozmetika

C. Kirurške bolezni in opeklina

D. Stomatologija

Uradni jezik simpozija je angleški. **Kotizacija, plačana do 31. 7. 1998 je 100 USD, po tem datumu pa 150 USD.** Kotizacijo je treba vplačati na račun Medex International d.d., št. 50100-620-112-27620-5573114, pri Abanki d.d. Ljubljana, za Mednarodni simpozij o apiterapiji.

Predsednik organizacijskega odbora
dipl. oec. **Aleš Mižigoj**

APIMONDIA

International Federation of Beekeepers' Organization

Raymond Borneck, President

Riccardo Jannoni-Sebastianini, Secretary General

President of the Symposium

Pavle Kornhauser

Organising Committee

Aleš Mižigoj, President

Janko Božič, Angelca Ferkoj Mižigoj, Maja Prah, Marjetka Pucelj, Zvezdana Stare

Scientific Committee

Miha Likar, President

Igor Bartenjev, Ljubljana, Slovenia

Ivan Bašić, Zagreb, Croatia

Theodore Cherbuliez, New York, USA

Jozef Čížmarik, Bratislava, Slovakia

Jost H. Dustmann, Celle, Germany

Jana Furlan, Golnik, Slovenia

Sias Grobler, Tygerberg, South Africa

Richard Jones, Cardiff, United Kingdom

Shigetoshi Kadota, Toyama, Japan

Luka Kolarovič, Sremski Karlovci, Yugoslavia

Vasily N. Krylov, Nizhny Novgorod, Russia

Dražigost Pokorn, Ljubljana, Slovenia

Dragutin Popesković, Beograd, Yugoslavia

Theo Postmes, Maastricht, The Netherlands

Domergo Roch, Bruxelles, Belgium

Matjaž Rode, Ljubljana, Slovenia

Justin O. Schmidt, Tucson, Arizona

Marcos C.H. da Silva, Ararangua, Brasil

Stefan Stangaciu, Constanta, Romania

Josip Turk, Ljubljana, Slovenia

Wolf Ingo Worret, München, Germany

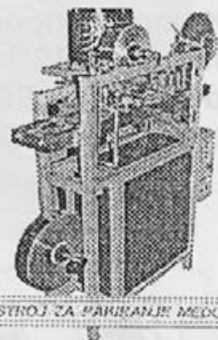
PRODAM štirisatno točilo iz nerjaveče pločevine in knjigi Sodobno čebelarstvo, inf. 0602 23 138.
PRODAM naseljenih 10 S in 18 nenaseljenih AŽ panjev, inf. 061 613 822 od petka do nedelje.
IZDELUJEM panje AŽ 12, 11, 10, 9, 7 in 5 satne ter LR nakladne ter satnike obeh mer, inf. 064 431 007 – Mizarstvo Dobnikar.
PRODAM 5 let staro štirisatno točilo za med iz nerjaveče pločevine na ročni pogon, cena 30.000 sit, inf. 068 68 185.
PRODAM čebelje družine, inf. 064 451 201 zvečer.
PRODAM manjši čebelnjak (za 9 AŽ) in rabljene 9 in 10 S AŽ panje, inf. 0601 71 884.
PRODAM IMV kombi 1500 D za prevoz 22 AŽ panjev, inf. 061 851 529.
UGODNO prodam družine na 4 in 5 AŽ S, ing. 065 26 068.
ZARADI bolezni zelo ugodno prodam več močnih in zdravih č. d. na AŽ satju, inf. 061 871 118.
PRODAM ročno točilo na 4 S iz nerjaveče pločevine in el. aparat za žičenje satnic, inf. 061 558 015.
RABLJENE panje prodam, inf. 061 778 492.
PRODAM čebelnjak 6 x 3 m z nekaj naseljenimi grajševimi panji na območju Roba na Dolenjskem inf. 061 781 194 zvečer.
PRODAM 3 č.d. v AŽ panjih 061 12 71 150

Nudimo stroje za pakiranje medu v vakuumirano PVC embalažo. Pakiranja so lahko po 15, 20, oziroma 25 g.

Pakiranje poteka v na stroju vakuumirane PVC posodice debeline 0,25 - 0,3 mm, standardne okrogle oblike z robom za lažje odpiranje.

Posodice se po polnjenju avtomatsko zapirajo - varijo s plastificirano ALU folijo.

Pakiranje poteka avtomatsko, zmogljivost strojev je od 800 - 4.400 kosov na uro, v odvisno od tipa stroja.

TE-CO d.o.o.

PAKIRNI STROJI IN MATERIALI, STORITVE

Soteska 6, 1000 LJUBLJANA

Tel.: 061/1250-384; Fax: 061/21-18-21; E-mail: te-co@siol.net

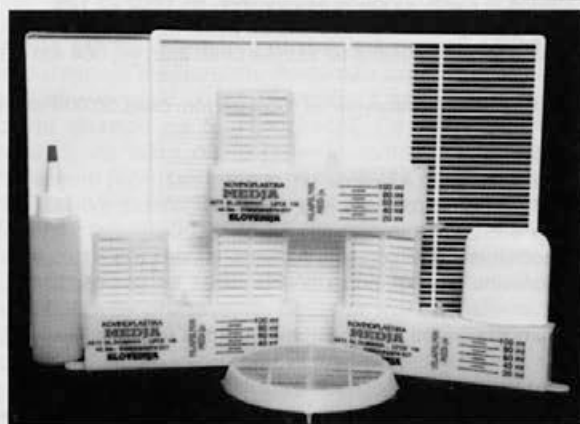
PRIJAVA KANDIDATOV ZA JUBILEJNA PRIZNANJA OB 125 LETNICI ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Prosimo vodstva društev, da najpozneje do 15. septembra 1998 pošljejo pisne predloge za podelitev jubilejnega priznanja Čebelarске zveze Slovenije, ki jih bomo podelili ob 125-letnici čebelarске organizacije. Komisija bo med predlaganimi izbrala največ petdeset najbolj zaslužnih posameznikov in organizacij, ki so v zadnjem obdobju v našem čebelarstvu pustili vidno sled. Jubilejna priznanja bomo podelili na slovesni proslavi tega jubileja konec tega leta.

ČZS

VZREJA MATIC BUKOVŠEK Z NAJDALJŠO TRADICIJO V SLOVENIJI

Ponujamo vam kakovostne, označene ter doma in v tujini priznane matice. Vzrejamo čiste kranjske sivke od izbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice dobite od konca maja do konca septembra po pošti ali osebno na naslovu: Alojz Bukovšek, Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel. 061 612 428.

KOVINOPLASTIKA

“MEDJA”

FRANČIŠEK EDVARD MEDJA

LIPCE 7/B

4273 BLEJSKA DOBRAVA

TEL&FAX: 064 874 037

Komplet pripomočkov za zatiranje varoe:

- hlapilnik MED - JA za mravljinčno kislino
- dozirne plastične stekleničke 100 ml
- testni vložek DIAGNOSTIK

Čebelarstvo

DREMELJ

Čebelarstvo

DREMELJ

vzreja matic

DRAGOVŠEK 13

1275 Šmartno pri Litiji

Tel.: 041 - 733 048

(061-883-931-sosed)

Sprejemamo naročila za KAKOVOSTNE označene matice čiste kranjske sivke, odbrane pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Prevzem osebno ali po pošti.

Sprejemamo naročila za zrele matičnike po ugodni ceni. Prevzem je možen le osebno. Se priporočamo!

Vzreja matic

DARKO GRM

Hude Ravne 1,

1273 Dole pri Litiji

tel. (061) 872 - 145

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Čebelarji, vabimo vas, da obiščete našo trgovino, v kateri lahko dobite:

- * vse vrste točil za med iz nerjaveče pločevine (na voljo so točila s kromiranim ali
- * RSF košem, z motorjem ali brez)
- * posode za med iz nerjaveče pločevine
- * kuhalnike voščin na plin
- * sončne topilnike
- * razstojišča
- * pribor za označevanje matic
- * pribor za odkrivanje satja
- * grelce medu
- * zaščitno opremo (čebelarске obleke, rokavice, jopiče, klobuke)
- * kadilnike
- * usipalnike
- * čebelarске tehtnice
- * cedila za med

Julija in avgusta pripravljamo za vas

***** NAGRADNO ŽREBANJE *****

Enkrat na mesec (zadnji dan julija in avgusta) bomo med vsemi našimi kupci izžrebali po dva dobitnika posode za med (35 kg) iz nerjaveče pločevine. Imena izžrebancev bomo objavili v oktobrski številki Slovenskega čebelarja.

Delovni čas:

vsak dan od 8.00 do 12.00 ure

in od 15.00 do 18.00 ure

ob sobotah od 8.30 do 12.00

**NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
POŠLJEMO TUDI S PAKETNO POŠTO**

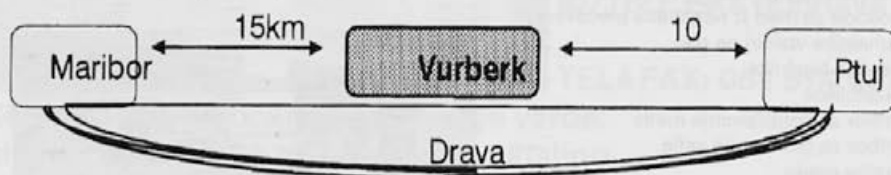
LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net

Market pod gradom
Martina Krepek, Vurberk 93, Sp. Duplek
Čebelarje obveščamo, da smo v

Marketu na Vurberku odprli

oddelek z veliko izbiro osnovnega repromaterijla in opreme za čebelarstvo.
Sprejemamo tudi naročila za matice iz našega vzrejališča.

Delovni čas : pon.- pet. : 7³⁰-19 , sobota : 7³⁰-18 , nedelja : 7³⁰-12

Tel: (062) 682-389 ; Tel, Fax : (062) 681-098

VZREJA MATIC

MIHA GOLTNIK, GABERKE 112, 3325 ŠOŠTANJ

telefon 063 893 380

Imamo registrirano vzrejevališče matic, matice označujemo, prilagojene so na hiter razvoj in gozdne paše. Po pošti vam pošljemo več kot tri matice.

VZREJA MATIC - LADISLAV VOZELJ

DRAGOŠEK 18, 1275 Šmartno pri Litiji, telefon 0609 - 618 786

Ponujamo vam kakovostne izbrane in označene matice kranjske pasme. Prednaročila sprejemamo vsak dan od 19. do 21. ure. Prevzem je možen osebno po dogovoru. Matice pošiljamo tudi po pošti, a le več kot pet matic.

Čebelarška zadruga

NEKAR

Arsovcova 5, 1122 Ljubljana

Prodaja: Anton Švigelj

Inf. pred 8. uro in po 20. uri na št.

(061) 48 48 42.

Pravim kozarcem in pokrovcem samo ob tortah.

Dodatno inf. Boris Sertazin po tel. št.

(061) 159 08 94, (041) 728 119

Izbor:

Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 sit/kos

370 ml 23 sit/kos

Kovinski pokrovi Twist OTJ

fi 82 mm 14 sit/kos

fi 66 mm 10 sit/kos

Kartoni za kozarce 60 sit/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu
150 sit/kos.

Vreče pošljemo tudi po povzetju

ČEBELARSKI NASVETI NA PRVEM PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

V oddaji Kmetijski nasveti boste lahko poslušali naslednje nasvete za čebelarje: V TOREK, 7. JULIJA, ob 12.30, mag. Malči Božnar: Kako se pripravimo na točenje medu, v TOREK, 21. JULIJA, dr. Janez Poklukar, Kaj prinaša čebelarjem knjiga "Od čebele do medu", 4. AVGUSTA bo Pavle Zdešar poročal o letošnji čebelarski letini, 18. AVGUSTA pa bo čebelar Tone Cirer spregovoril o pripravi na jesensko zdravljenje čebel.

Ivanka Polanec, Radio Slovenija

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel, osemSATNA kasetna točila.
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, v zalogi imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah - *prepričajte se!*
- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.

Jože Rihar, Gaberje 42, 1356 Dobrova, tel/faks: 061/ 641-106

APIS M & D d.o.o.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel., faks.: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in od 16.-18. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

• IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV

• APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL

• NA DEBELO IN NA DROBNO PRODAJAMO TUDI VSO ČEBELARSKO OPREMO

• POZIMI IN SPOMLADI ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKO OPREME V PRVI POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI PRI NAS

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

• V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.

• Satnice izdelujemo z novimi sodobnimi stroji, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.

• Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.

• Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).

• Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.

• Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.

• Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

• V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite ali lepljene.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC APIS M & D d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme.

II. STROKOVNO SREČANJE O NIZKONAKLADNEM PANJU

Čebelarska družina Selnica ob Dravi in čebelar ANTON VRČKO v sodelovanju s čebelarskim izobraževalnim in strokovno debatnim klubom "Franc Kirar" iz Maribora organizirata letos že II. strokovno srečanje čebelarjev o čebelarjenju v nizkonakladnem panju. Srečanje bo v soboto, 11. julija 1998, ob 9. uri v družinskem čebelnjaku. Zbrali se bomo na avtobusnem postajališču pri gostilni Hojnik (v zaselku med Selnico in Falo). Čebelnjak je 200 m od postajališča desno po makedamski cesti.

Vabljeni! Anton Vrčko (telefon 062 - 671 344 po 20. uri)

NAŠE ČEBELJE PAŠE 7

1. Navadni potrošnik (*Cichorium intybus* L.) je znan tudi pod imenom cikorija; iz korenike namreč lahko pripravimo kavni nadomestek. Je trajnica iz družine radičevk (prej družina košaric), ki zraste od 30 do 100 cm visoko. Pritlični listi so škrbinasti, po spodnji strani dlakavi, zgornji suličasti in s

1. Navadni potrošnik (*Cichorium intybus*)

2. Navadna sončnica (*Helianthus annuus*)

3. Navadni srobot (*Clematis vitalba*)

4. Navadni gadovec (*Echium vulgare*)

širokim dnom objemajo steblo. Cvetovi so modri. Raste ob poteh in cestah, po nasipališčih, na travnikih in različnih kamnitih prostorih. Raste od nižinskega do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od julija do oktobra. Ob toplem in vlažnem vremenu obilno izloča medicino, daje tudi cvetni prah. Čebele ga rade obiskujejo.

2. **Navadna sončnica** (*Helianthus annuus* L.) je predstavnik družine nebinovk (prej košaric). Je enoletnica z visokim pokončnim stebлом in zelo velikimi srčastimi listi, ki imajo nazobčan rob. Njeno cvetišče je sploščeno ali skoraj sploščeno, v premeru pa meri do 30 cm. Domovina sončnice je Amerika. Pri nas je gojena (predvsem za pridobivanje olja), ponekod pa raste tudi divje. Cveti od julija do septembra, cvetenje traja od 30 do 40 dni, posamezni cvetovi na cvetišču cvetijo dva dni. Prvi cvetovi so najbolj razviti in dajejo največ medicine. Daje tudi veliko peloda. Sončnica izloča na cvetišču lepljivo smolasto snov, ki ob ohlaiditvah postane tako lepljiva, da se čebele lepijo nanjo in tam umirajo.

3. **Navadni srobot** (*Clematis vitalba* L.) sodi v družino zlatičevk. Je vzpenjavka, ki doseže višino do 10 m, njeno steblo pa je kot prst debelo. Listi so neparno pernati, namesčeni nasprotno, navadno imajo pet, po robu redko nazobčanih lističev. Cvetovi so beli. Navadni srobot raste po gozdovih, med grmovjem in v živih mejah od nižin do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti julija in avgusta. Čebelam daje medicino in cvetni prah.

4. **Navadni gadovec** (*Echium vulgare* L.) je zelena dvoletnica iz družine srhkolistnic. Zraste do enega metra. Tako steblo kot drugi deli rastline so obrasli s togimi dlakami. Listi so preprosti, cvetovi pa združeni v socvetje. Cvetovi so najprej rdeči, pozneje pa pomodrijo. Cveti od junija do septembra. Navadni gadovec raste po neobdelanih tleh, pustih travnikih in grobljah, od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Obilno izloča medicino, čebelam pa daje tudi cvetni prah. Najbolj med v začetku, ko so cvetovi še rdečkasti.

5. **Facelija** (*Phacelia tanacetifolia* Benth.) je predstavnica družine vodolistovk, njena domovina pa je Severna Amerika. Je enoletna zelena rastlina z močnim, močno razraslim in pri dnu olesenelim stebлом. Zraste do pol metra, na ilovnatih peščenih tleh pa lahko še više. Socvetja modrih cvetov se najprej pojavijo na vrhu stebela, pozneje pa še na stranskih poganjkih. Je izrazito medovita rastlina, ki jo gojijo predvsem za pašo čebel. Cveti od 45 do 50 dni po setvi, cvetenje pa traja od 30 do 40 dni. Če jo sejemo na posameznih parcelah v časovnih razmikih, lahko na njej zagotovimo pašo od maja do septembra. Daje obilo nektarja in tudi zadosti cvetnega prahu. Obnožina je temno modra.

6. **Navadna buča** (*Cucurbita pepo* L.) je iz družine bučevk. Je plazeča se enoletna kulturna rastlina, ki jo sadijo kot samostojno kulturo, lahko pa tudi med koruzo. Veliki listi so v obrisu srčasti, nepravilno krpati. Cvetovi so rumeni, veliki od 7 do 10 cm. Je precej medovita rastlina, ki cveti od junija do septembra. Čebele jo živahno obiskujejo, daje pa jim obilico medicine in tudi cvetnega prahu.

Fotografije in besedilo: Janez Gregori

Casopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, faks: 12 61 335, E-mail - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1998 za nečlane je 5.500,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 4.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 40 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 50.000 SIT, v sredini 30.000 SIT, pol strani 15.000 SIT, četrt strani 7.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 40 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) sodi Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

5. Facelija (*Phacelia tanacetifolia*)

6. Navadna buča (*Cucurbita pepo*)